

**Wyniki badania na temat jakości kształcenia praktycznego na
Wydziale Stosownych Nauk Społecznych Akademii
Pedagogiki Specjalnej i jego dostosowania do rynku pracy w
ocenie absolwentów i nauczycieli akademickich**

Raport z badania

Raport przygotowali:

Dr Joanna Rajchert, Instytut Psychologii

Dr Jolanta Zozula, Instytut Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej

Dr Mateusz Radzki, Instytut Filozofii i Socjologii

Warszawa, czerwiec 2018

W roku akademickim 2017/2018 Komisja do Spraw Jakości Kształcenia Akademii Pedagogiki Specjalnej za cel badania przyjęła określenie mocnych i słabych stron kształcenia praktycznego w APS w odniesieniu do potrzeb rynku pracy. Badaniami objęto absolwentów jak i wykładowców.

Badanie absolwentów przeprowadzono metodą on-line. Do absolwentów, którzy wyrazili zgodę na kontakt mailowy w celu śledzenia dalszych losów absolwentów APS, wysyłano link do ankiety przygotowanej przez Komisję. Pytania w ankiecie dotyczyły kwestii podstawowych – chęci absolwentów do pracy w zawodzie, ich skuteczności w znajdowaniu pracy w zawodzie lub poza nim, czasu jaki poświęcili na szukanie pracy czy formy zatrudnienia. Pytano także o motywacje do podjęcia pracy w zawodzie lub poza nim (np. ekonomiczne, zainteresowania, wykształcenie). Absolwenci mogli się także wypowiedzieć odnośnie przydatności określonych treści programowych (wiedzy, umiejętności praktycznych, kompetencji społecznych) i form dydaktycznych (np. wykładów, warsztatów) w ich drodze zawodowej po studiach. Daliśmy także studentom możliwość wypowiedzi otwartych komentujących przydatność studiów w zdobywaniu pracy.

Badanie z udziałem wykładowców zaplanowano w formie ustrukturyzowanego wywiadu (focusa) z grupą zaproszonych do badania wykładowców. Przyjęto, że każdy wykładowca, który chciałby uczestniczyć w badaniu może to zrobić, szczególnie jednak zależało nam na obecności osób prowadzących zajęcia specjalizacyjne, praktyczne i przygotowujące do zawodu. Pytania zadawane wykładowcom dotyczyły kwestii programowych, organizacyjnych i metod dydaktycznych wpływających na prawdopodobieństwo znalezienia przez absolwentów pracy w zawodzie.

Poniżej zaprezentowane zostaną wyniki obu badań. Część I poświęcona została badaniu absolwentów, natomiast Część II badaniu wykładowców. Po każdej z części prezentujemy podsumowanie i rekomendacje Komisji.

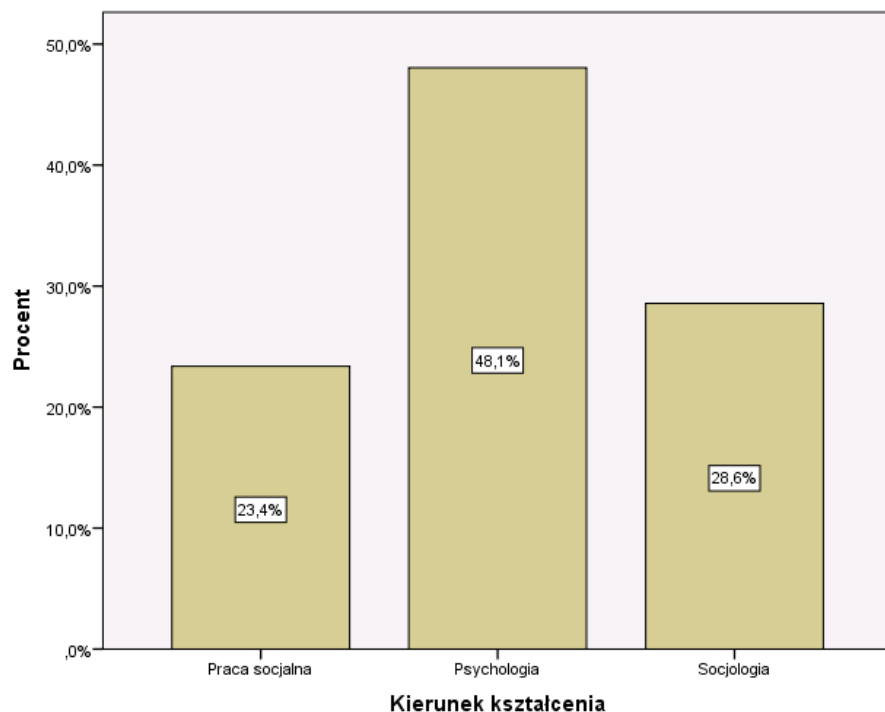
CZĘŚĆ I. WYNIKI BADAŃ Z UDZIAŁEM ABSOLWENTÓW

1. Charakterystyka badanych

1.1. Absolwenci WNS

W badaniu wzięło udział $n = 77$ absolwentów Wydziału Nauk Społecznych APS. Odsetek zwrotu wypełnionych ankiet wyniósł 31,5%. Uczestnicy badania reprezentowali, każdy z

trzech kierunków kształcenia prowadzonych na Wydziale Nauk Społecznych APS (Wykres 1). Najliczniejszą grupę uczestników badania stanowili absolwenci psychologii 48,1% (n = 37), następnie zaś socjologii 28,6% (n = 22) oraz pracy socjalnej 23,4% (n = 18).

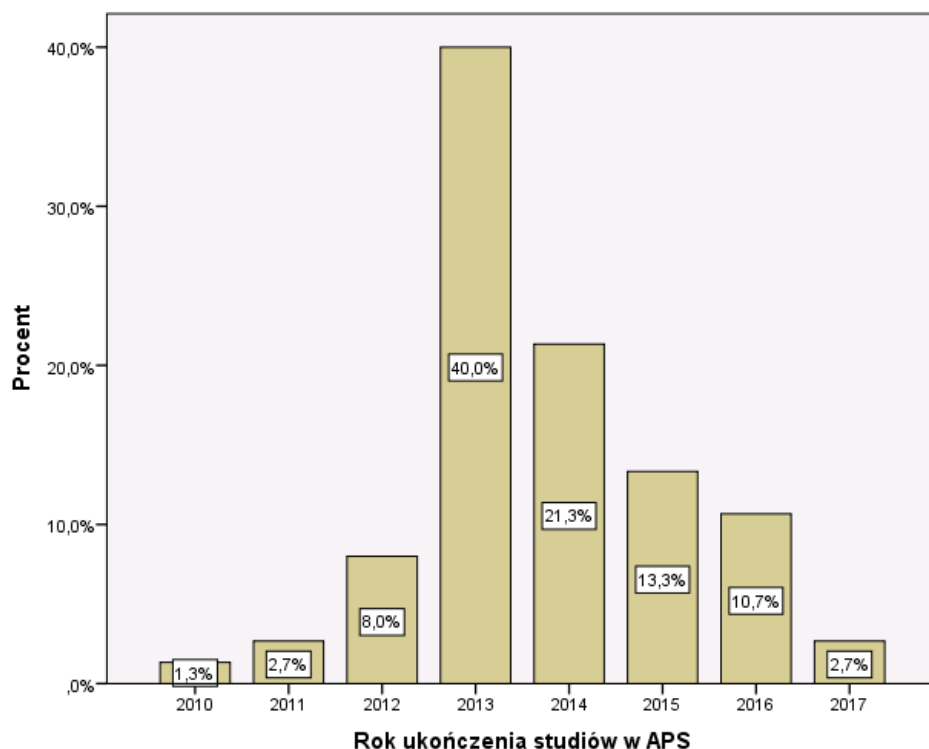

Wykres 1. Odsetek absolwentów WNS ze względu na ukończony kierunek kształcenia

Badaniem objęto wszystkich absolwentów studiów I oraz II stopnia¹ prowadzonych zarówno w trybie stacjonarnym jak i niestacjonarnym w latach 2010-2017 na Wydziale Nauk Społecznych APS. Odsetek uczestników badania ze względu na rok ukończenia studiów na APS prezentuje Wykres 2².

¹ W przypadku psychologii były to pięcioletnie jednolite studia magisterskie

² Należy podkreślić, że dla zwiększenia czytelności danych przyjęto zasadę, że w przypadku studentów, którzy ukończyli więcej niż jeden stopień studiów, tryb lub wręcz kierunek kształcenia prowadzonych na Wydziale Nauk Pedagogicznych APS, do celów prezentowanej tu analizy uwzględniano ostatni z nich.

Wykres 2. Odsetek absolwentów WNS ze względu na rok ukończenia studiów w APS

Zgodnie z danymi prezentowanymi na wykresie 2 trzy najliczniejsze grupy stanowili absolwenci WNS APS z roku 2013 (40,0%), 2014 (21,3%) oraz 2015 (13,3%). Przeciętnie respondenci ukończyli studia w APS na Wydziale Nauk Społecznych nieco ponad cztery lata przed przeprowadzeniem badania ($M = 4,27$; $SD = 1,39$).

Zdecydowaną większość uczestników badania stanowiły kobiety (88,2%). Co dziesiąty uczestnik badania był mężczyzną (11,8%).

Osoby niepełnosprawne stanowiły 2,6% ($n = 2$) badanej próby. Ze względu na niewielką liczbę osób niepełnosprawnych, które ukończyły studia na WNS APS, ich odpowiedzi ni będą analizowane w osobnej części niniejszego raportu.

3. Ocena jakości kształcenia na kierunku psychologia w opinii jego absolwentów

W badaniu wzięło udział łącznie $n = 37$ studentów kierunku psychologia. Zdecydowaną większość uczestników badania stanowiły kobiety (97,2%), podczas gdy mężczyźni zaledwie 2,8%.

W badaniu wzięło udział $n = 30$ (81,1%) absolwentów jednolitych studiów magisterskich w zakresie psychologii prowadzonych w trybie stacjonarnym, oraz $n = 7$ (18,9%) absolwentów studiów prowadzonych w trybie niestacjonarnym

Tabela 1. Absolwenci kierunku psychologia ze względu na tryb studiów

Tryb studiów:	n	%
Psychologia stacjonarna	30	81,1
Psychologia niestacjonarna	7	18,9

Ze względu na niewielką liczebność badanej próby, w dalszej części niniejszego raportu, dla zwiększenia jego czytelności, wszelkie analizy będą prowadzone dla wszystkich absolwentów kierunku psychologia bez podziału na tryb studiów.

3.1. Zatrudnienie absolwentów kierunku psychologia

Wyniki badania pokazują, że większość absolwentów (76%) znalazła pracę w zawodzie psychologa (Tabela 2). Pozostałe osoby pracują w innych zawodach i nie ma wśród absolwentów osób bezrobotnych. Osoby zatrudnione w zawodach niezgodnych z ukończonym kierunkiem studiów wskazują takie sektory gospodarki jak: handel ($n = 1$), edukacja ($n = 1$) oraz inne zawody ($n = 7$) takie jak: administracja publiczna ($n = 2$), IT ($n = 3$), media ($n = 1$) oraz kultura i sztuka.

Tabela 2. Stan zatrudnienia

Stan zatrudnienia	N	%
Brak zatrudnienia	0	0,0
Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów	28	75,7
Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	9	24,3
Ogółem	37	100

3.2. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Absolwenci, którzy znaleźli pracę w zawodzie przede wszystkim deklarują, że był to wybór zgodny z wykształceniem (79%), ale także stwarzający okazję do rozwoju zawodowego (71%) i zgodny z zainteresowaniami badanych (57%), por. Tabela 3. W niewielkim stopniu w przypadku tych osób znaczenie miały względy ekonomiczne lub inne powody. Odwrotnie wygląda sytuacja w przypadku osób pracujących w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów. Osoby te decydowały się na podjęcie takiej pracy przede wszystkim z powodu przymusu ekonomicznego (67%), życiowego (11%) lub z powodu atrakcyjnych zarobków (33%). Mimo tego znacząca część z osób nie pracujących w zawodzie związanym z psychologią deklaruje, że był to wybór zgodny z ich zainteresowaniami (44%), okazja dla rozwoju zawodowego (33%), a nawet wybór zgodny z wykształceniem (jak można sądzić w tych przypadkach, w których respondenci ukończyli więcej niż jeden kierunek studiów).

Tabela 3. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	n	%	n	%
	Wybór zgodny z zainteresowaniami	14	57,1	4
Wybór zgodny z wykształceniem	22	78,6	2	22,2
Przymus ekonomiczny	0	0,0	6	66,7
Przymus życiowy	0	0,0	1	11,1
Okazja dla rozwoju zawodowego	20	71,4	3	33,3
Okazja intratna finansowo	2	7,1	3	33,3
Inny*	1	3,6	0,0	0,0

Legenda: respondenci mieli możliwość wielokrotnego wyboru

*W zakresie inne jeden z respondentów zatrudniony w zawodzie zgodnym z miejscem zatrudnienia wskazał – lokalizację miejsca zatrudnienia.

3.3. Sposób i czas poszukiwania pracy

Większość absolwentów (Tabela 4) podejmowała próby znalezienia pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów (niemal 90%), choć jak pokazały powyżej przytoczone wyniki nie wszystkim się to udało. Biorąc pod uwagę, że jednak nie wszyscy poszukiwali pracy w zawodzie – sukcesem zakończyły się poszukiwania 87% osób które chciały pracować

w zgodzie z kierunkiem tych studiów. Jest to więc bardzo wysoki odsetek – zbliżony do 90% skuteczności. Wynik taki w większości uzyskiwany był w ciągu 3 miesięcy poszukiwań (mediana; średnio 5 miesięcy), jednak w niektórych przypadkach poszukiwanie pracy w zawodzie trwało nawet 2 lata (Tabela 5). Ta część osób, która nie znalazła pracy w zawodzie oraz osoby nie szukające takiej pracy ostatecznie znalazły swoje miejsce poza zawodem psychologa (24%). Pracę poza zawodem przeciętnie absolwenci znajdowali o miesiąc szybciej niż w zawodzie, a więc znalezienie pracy w zawodzie wymaga dodatkowej determinacji lub (oraz) możliwości finansowych przeczekań trudnego okresu braku zatrudnienia.

Tabela 4. Sposób poszukiwania pracy

Czy poszukiwała Pan/Pani pracy:	Nie (%)	Tak (%)
W zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	10,8	89,2
W zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	75,7	24,3

Tabela 5. Czas poszukiwania pracy (w miesiącach)

Czas poszukiwania pracy w zawodzie:	Min	Max	M	SD	Me
Zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	24	5,0	6,29	3,0
Niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	20	4,50	6,50	2,0

3.4. Charakterystyka zatrudnienia

Spośród osób zatrudnionych, większość (46%) pracuje w prywatnych firmach. Nieco mniej osób pracuje w prywatnych firmach (43%) a tylko kilka osób (8%) prowadzi własną działalność gospodarczą (Tabela 6). Znakomita większość zatrudniona jest na etacie (81%), co nie jest częste wśród młodych absolwentów w skali kraju i w przypadku absolwentów kierunku psychologia daje względną gwarancję stabilności zatrudnienia. Tylko 19% zatrudnionych jest na umowy czasowe (Tabela 7).

Tabela 6. Miejsce zatrudnienia

Miejsce zatrudnienia	n	%
Prywatna firma	16	43,2
Placówka budżetowa	17	46,0
Własna firma	3	8,1
Samozatrudnienie (praca w większej firmie, samodzielne opłaty ZUS)	1	2,7
Inna	0	0
Ogółem	37	100

Tabela 7. Forma zatrudnienia

Forma zatrudnienia	n	%
Etat	30	81,1
Część etatu	0	0
Umowa zlecenie / o dzieło	6	16,2
Inna	1	2,7
Ogółem	37	100

3.5. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy

Pomimo, że większość (ok. 57%) absolwentów psychologii jest raczej zadowolonych lub zdecydowanie zadowolonych ze swoich aktualnych zarobków, to około 1/5 osób kończących psychologię negatywnie ocenia aspekt finansowy swojej pracy (Tabela 8). Więcej osób jest ogólnie zadowolonych z tego co robi (62%). Tylko 13% jest niezadowolonych z obecnej pracy.

Tabela 8. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy i zarobków

Poziom zadowolenia	M	SD	Waga				
			Zdecydowanie niezadowolony (%)	Raczej niezadowolony (%)	I tak i nie (%)	Raczej zadowolony (%)	Zdecydowanie zadowolony (%)
Z obecnych zarobków	3,32	3,65	10,8	13,5	18,9	45,9	10,8
Z wykonywanej pracy	3,65	1,23	10,8	2,7	24,3	35,1	27,0

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zdecydowanie nie zadowolony – 1pkt, raczej niezadowolony – 2pkt, i tak i nie – 3pkt, raczej zadowolony – 4pkt, bardzo zadowolony – 5pkt.

Praca jaką wykonują absolwenci w znakomitej większości (89%) wymaga wykształcenia wyższego (magisterskiego lub licencjackiego). Tylko około 11% (4 osoby) pracujących po ukończeniu studiów z psychologii na APS zajmuje stanowisko które może być obsadzone przez osobę z wykształceniem średnim lub nawet bez kwalifikacji (Tabela 9).

Tabela 9. Wykształcenie respondentów a minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy

Poziom wykształcenia zdobyty na APS		Minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy				Ogółem
		Wyższy magisterski	Wyższy zawodowy	Średni	Bez kwalifikacji	
Magisterskie	Liczebność	20	13	2	2	37
	%	54,1	35,1	5,4	5,4	100

3.6. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy zawodowej

Absolwenci psychologii niezależnie od tego gdzie obecnie pracują, w większości wykorzystują wiedzę (73%) i umiejętności (57%) zdobyte podczas studiów. Przede wszystkim jednak przydają im się kompetencje społeczne, które wykorzystują w 92% (Tabela 10). Oczywiście osoby pracujące w zawodzie w większym stopniu czerpią z wiedzy zdobytej w trakcie studiów (89%) niż osoby zatrudnione poza zawodem (22%). Podobnie sytuacja wygląda w przypadku umiejętności praktycznych, które bardziej przydają się psychologom niż osobom pracującym poza zawodem (71% vs. 11%). Obie grupy absolwentów czerpią jednak z umiejętności społecznych które nabyli na studiach (96% i 78%). Te ostatnie wydają się uniwersalne i możliwe do wykorzystania w każdych warunkach zawodowych (Tabela 11). Absolwenci pytani czego brakowało im w trakcie studiów najrzadziej też wskazywali na kompetencje społeczne, raczej wskazywali, że w pracy zawodowej brakuje im wiedzy i umiejętności praktycznych. Częściej na te braki wskazywały osoby pracujące w zawodzie. Wiedzy brakowało ok. 31% tych absolwentów, a umiejętności 43% osób pracujących w zawodzie.

Tabela 10. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Nie (%)	Tak (%)
Wiedzę	27,0	73,0
Umiejętności praktyczne	43,2	56,8
Kompetencje społeczne	8,1	91,9

Tabela 11. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	Nie (%)	Tak (%)	Nie (%)	Tak (%)
	Wiedzę	10,7	89,3	77,8
Umiejętności praktyczne	28,6	71,4	88,9	11,1
Kompetencje społeczne	3,6	96,4	22,2	77,8

Tabela 12. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy

W pracy zawodowej brakuje mi:	Nie (%)	Tak (%)
Wiedzy	71,4	28,6
Umiejętności praktycznych	62,2	37,8
Kompetencji społecznych	93,9	6,1

Tabela 13. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej brakuje mi:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	Nie (%)	Tak (%)	Nie (%)	Tak (%)
	Wiedzy	69,2	30,8	77,8
Umiejętności praktycznych	57,1	42,9	77,8	22,2
Kompetencji społecznych	92,0	8,0	100,0	0,0

3.7. Ocena form organizacji kształcenia w trakcie studiów na APS w kontekście ich przydatności do wykonywanej pracy

Spośród bardzo różnych aktywności, jakie studenci mogą podejmować w trakcie studiów absolwenci za najbardziej przydatne uznali warsztaty w małych grupach (57%), treningi (54%), dodatkowe kursy (54%), oraz wolontariaty i staże, pracę podjętą w trakcie studiów, praktyki studenckie, ćwiczenia i seminaria (ok. 50%). Najmniej przydatne według studentów w kontekście obecnej pracy były: działalność w organizacjach studenckich i wyjazdy ERASMUS. Niska ocena może tu jednak wynikać z faktu, że tylko mała grupa studentów jest pod tymi względami aktywna. Niewielką przydatność absolwenci przypisują też wykładom, a najmniejszą (w grupie zajęć dydaktycznych) lektoratom (Tabela 14).

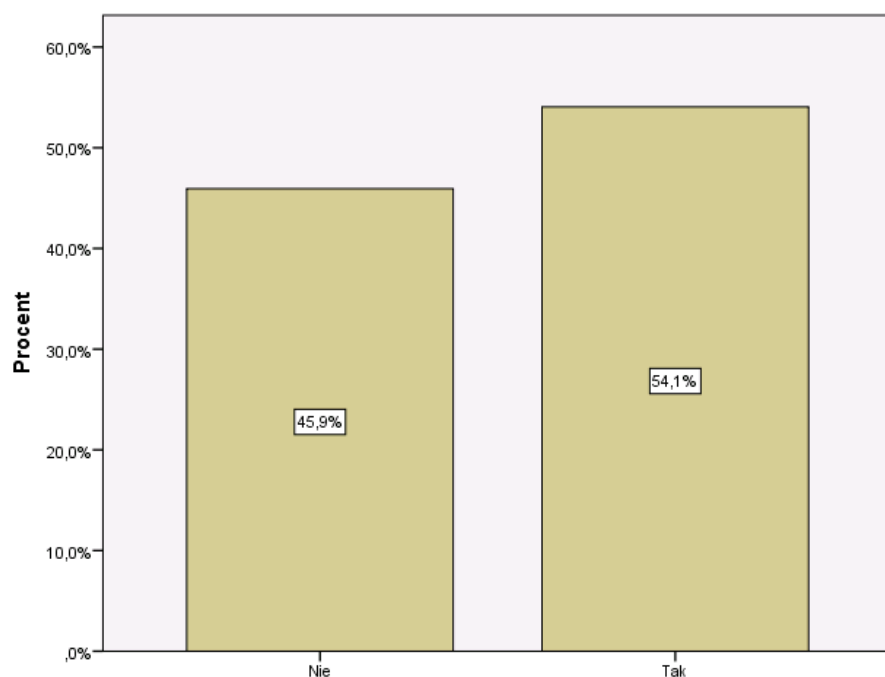
Tabela 14. Formy organizacyjne stosowane w trakcie studiów a ocena ich przydatności w obecnej pracy

Formy organizacyjne:	M	SD	Ocena przydatności do wykonywanej obecnie pracy:				
			Zupełnie nieprzydatne (%)	Raczej nieprzydatne (%)	Trudno powiedzieć (%)	Raczej przydatne (%)	Bardzo przydatne (%)
Praktyki studenckie	3,22	1,55	21,6	10,8	24,3	10,8	32,4
Warsztaty w małych grupach	3,49	1,24	5,4	21,6	16,2	32,4	24,3
Treningi	3,38	1,34	10,8	18,9	16,2	29,7	24,3
Ćwiczenia / seminaria	3,36	1,22	11,1	11,1	25,0	36,1	16,7
Wykłady	2,86	1,21	18,9	16,2	29,7	29,7	5,4
Lektoraty	2,30	1,20	35,1	18,9	32,5	8,1	5,4
Działalność w organizacjach studenckich	1,81	1,28	63,9	11,1	13,9	2,8	8,3
Wyjazdy w ramach programu Erasmus	1,26	0,82	88,6	2,9	5,7	0,0	2,9
Wolontariat / staże	3,24	1,71	32,4	2,7	5,4	27,0	32,4
Dodatkowe kursy	3,38	1,67	27,0	5,4	8,1	21,6	37,8
Podjęta w trakcie studiów praca	3,24	1,77	32,4	2,7	16,2	5,4	43,2

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zupełnie nieprzydatne – 1pkt, raczej nieprzydatne – 2pkt, trudno powiedzieć – 3pkt, raczej przydatne – 4pkt, bardzo przydatne – 5pkt.

3.8. Kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Ponad połowa (54%) absolwentów psychologii podejmuje się dalszego kształcenia po ukończeniu studiów. Są to zwykle studia podyplomowe lub kursy umożliwiające uzyskanie dyplomów i otwierające drogę do pracy w placówkach edukacyjnych, leczniczo-terapeutycznych lub do pracy w określonych specjalnościach z zakresu psychologii, np. psychologii sportu, psychologii zarządzania, psychologii klinicznej itp. (kwalifikacje pedagogiczne, kursy psychoterapii, kursy trenerskie, podyplomowe studia z psychologii klinicznej, czy psychologii sportu).

Po ukończeniu studiów w APS dokształcałam/lem się

Wykres 3. Odsetek absolwentów kontynuujących kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Po ukończeniu studiów w APS dokształcałam/lem się - komentarz

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	18	48,6	48,6	48,6
AWF Warszawa - studia podyplomowe z psychologii sportu, bo nie było takiego przedmiotu na APS	1	2,7	2,7	51,4
Intra	1	2,7	2,7	54,1
Jestem w trakcie rozpoczynania kursu na psychoterapeutę.	1	2,7	2,7	56,8
Kurs psychoterapii	1	2,7	2,7	59,5
Ośrodek Intra Szkoła Trenerów	1	2,7	2,7	62,2
Podczas kursów, szkoleń, wykładów, aby poszerzyć wiedzę, zdobyć dodatkowe umiejętności i uprawnienia.	1	2,7	2,7	64,9
Potrzebowałam kwalifikacji pedagogicznych do pracy w szkole	1	2,7	2,7	67,6
Przygotowanie pedagogiczne	1	2,7	2,7	70,3
Przygotowanie pedagogiczne- studia podyplomowe -	1	2,7	2,7	73,0

Specjalistyczne kursy zawodowe (I stopień Terapii Skoncentrowanej Na Rozwiązaniach, szkolenia z terapii poszczególnych zaburzeń)	1	2,7	2,7	75,7
Specjalizacja z psychologii klinicznej	1	2,7	2,7	78,4
Studia podyplomowe kursy, studia nie przygotowały mnie tak dobrze, jakbym chciała	1	2,7	2,7	81,1
Studia podyplomowe p. Sądowa na uw	1	2,7	2,7	83,8
Studia podyplomowe z Zarządzania Zasobami Ludzkimi na Politechnice Rzeszowskiej	1	2,7	2,7	86,5
Studium pedagogiczne potrzebne w pracy w przedszkolu	1	2,7	2,7	89,2
szkolenia kierunkowe: autyzm, aac, praca z rodziną	1	2,7	2,7	91,9
Szkoła Terapii Uzależnień CARE BROK	1	2,7	2,7	94,6
UMCS - podniesienie kompetencji zawodowych	1	2,7	2,7	97,3
WSBiNoZ - studia z przygotowania pedagogicznego, koniecznego do pracy psychologa w placówkach związanych z oświatą	1	2,7	2,7	100,0
Ogółem	37	100,0	100,0	

3.9. Ogólna ocena studiów

W ogólnej ocenie absolwenci w większości są zadowoleni ze studiów na kierunku Psychologia w APS, co wyraża się w chęci polecenia tych studiów innym osobom (62%). Spora jest jednak także grupa osób mających mieszane uczucia (30%). Niewiele jest osób które studiów na APS by nie poleciły (8%), por. Tabela 15. W ramach otwartych komentarzy wielu respondentów bardzo pozytywnie odnosiło się do studiów na kierunku Psychologia w APS. Były jednak także komentarze wskazujące na potrzebę większej liczby zajęć praktycznych (praktyki poza uczelnią) i specjalistycznych (np. psychopatologia), umożliwienie czy ułatwienie studentom zaocznym angażowania się w działalność studencką (np. koła), usprawnienie działania dziekanatu. Wskazywano także na wartość zajęć z praktykami – pokazywanie możliwych ścieżek kariery.

Tabela 15. Ocena studiów

	M	SD	Waga:				
			Zdecydowanie nie	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Raczej Tak	Zdecydowanie tak
			(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Czy poleciliby Pan/Pani studia na APS	3,81	1,02	2,7	5,4	29,7	32,4	29,7

W ostatnim kroku analiz zdecydowano się sprawdzić jakie są potencjalne korelaty oceny studiów przez absolwentów kierunku psychologia. Okazuje się, że w opinii absolwentów psychologii ocena studiów nie jest powiązana ani z poziomem zadowolenia z zarobków ($r_s = 0,14; p > 0,05$), ani poziomem zadowolenia z wykonywanej pracy ($r_s = 0,26; p > 0,05$), ani również czasem jej poszukiwania ($r_s = -0,09; p > 0,05$).

Tabela 16. Korelaty oceny studiów (n = 37)

		B	C	D
A	Ocena studiów	0,14 (ni)	0,2 (ni)	-0,28 (ni)
B	Poziom zadowolenia z zarobków		0,64***	-0,06 (ni)
C	Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy			-0,22 (ni)
D	Czas poszukiwania pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów			1

Legenda: ni - $p > 0,05$; *** $p < 0,001$.

Uwagi respondentów:

Inne refleksje, przemyślenia, uwagi i pomysły				
	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	23	62,2	62,2	62,2
APS wspominam bardzo miło. Chciałabym ukończyć na tej uczelni studia doktoranckie oraz zajmować się pracą naukową (w tym nauczaniem studentów). Pozdrawiam serdecznie	1	2,7	2,7	64,9
Bardzo cieszę się z wyboru innej branży.	1	2,7	2,7	67,6
Bardzo miło wspominam naukę na APS-ie :)	1	2,7	2,7	70,3
bbb	1	2,7	2,7	73,0

<p>Dziekanat był okropny nic się nie dało zalać, opryskiwać. Więcej zajęć praktycznych które pozwolą studentom wyobrazić na czym Brdzie polegała ich praca, dużo praktyk poza uczelnia</p>	1	2,7	2,7	75,7
<p>Miałam szczęście trafić na cudownych wykładowców praktyków.</p>	1	2,7	2,7	78,4
<p>mniej teorii, więcej praktyki - tego najbardziej brakuje w zetknięciu z prawdziwym wykonywaniem zawodu psychologa, większości rzeczy musiałam się nauczyć, dopytać koleżanek z pracy</p>	1	2,7	2,7	81,1
<p>Największą wartością na studiach które odbyłam byli ludzie - specjaliści i mentorzy, których miałam szansę poznać</p>	1	2,7	2,7	83,8
<p>Program studiów 5-letnich jest według mnie za mocno przeładowany zajęciami dodatkowymi, poszerzającymi wiedzę itd. a za mało jest (wciąż) zajęć specjalistycznych, dających konkretny warsztat do pracy po zakończeniu studiów. Bardzo dobrze opanowałam podstawowe umiejętności psychologiczne, jednak szalenie ważne byłoby z mojej perspektywy, aby niezależnie od specjalności wszyscy studenci psychologii uczyli się z większym naciskiem psychopatologii - jak można wypuścić w świat do pracy psychologa, który studiował 5 lat i zna tylko trochę zaburzenia psychiczne? Brakuje bardzo</p>	1	2,7	2,7	86,5
<p>uwzględnienia w programie studiów przygotowania pedagogicznego, które jest wymagane w wielu miejscach pracy psychologa, a którego my, mimo ukończenia uczelni pedagogicznej nie posiadamy. Poza tym bardzo dobrze wspominam czas spędzony na APS, uważam, że te studia i kontakt z naszymi wykładowcami mnie ukształtowały jako specjalistę i jako człowieka :)</p>				

<p>Studia na kierunku psychologia w bardzo małym stopniu przygotowują do pracy w tym zawodzie, zdecydowanie zbyt mało jest zajęć praktycznych. Zdecydowanie bardziej polecam studia na kierunku pedagogika specjalna o specjalności doradztwo</p> <p>studia pedagogiczne - super atmosfera, duża otwartość wykładowców, słaby program studiów</p> <p>studia psychologiczne - większy nacisk na naukę i rywalizację, lepszy program i przekazywana wiedza</p> <p>W ramach zajęć praktycznych ciekawe byłyby wizyty w różnego rodzaju placówkach, w których pracuje psycholog, by móc przyjrzeć się jego pracy w różnych środowiskach; poznać specyfikę jego pracy z ludźmi w różnym wieku. Warto byłoby poznać zawód psychologa z różnych stron i zobaczyć, z czym to się wiąże lub można zapraszać psychologów pracujących w różnych miejscach, by opowiedzieli, przeprowadzili warsztaty dotyczące ich pracy.</p>	1	2,7	2,7	89,2
<p>studia pedagogiczne - super atmosfera, duża otwartość wykładowców, słaby program studiów</p> <p>studia psychologiczne - większy nacisk na naukę i rywalizację, lepszy program i przekazywana wiedza</p>	1	2,7	2,7	91,9
<p>W ramach zajęć praktycznych ciekawe byłyby wizyty w różnego rodzaju placówkach, w których pracuje psycholog, by móc przyjrzeć się jego pracy w różnych środowiskach; poznać specyfikę jego pracy z ludźmi w różnym wieku. Warto byłoby poznać zawód psychologa z różnych stron i zobaczyć, z czym to się wiąże lub można zapraszać psychologów pracujących w różnych miejscach, by opowiedzieli, przeprowadzili warsztaty dotyczące ich pracy.</p>	1	2,7	2,7	94,6

W trakcie studiów w moim odczuciu brakowało mi wszelkich ofert zachęcających do aktywności studentów w trybie zaocznym. Ponieważ dojeżdżałam do Warszawy z Łodzi nie miałam możliwości angażowania się np w działalność kół naukowych bądź innych form rozwijania kompetencji w trybie dziennym. Z przyjemnością angażowałabym się w takie formy zaocznie. Uważam, że w ramach ćwiczeń można zaoferować studentom dużo więcej niż zmuszanie ich do robienia prezentacji, ćwiczenia powinny być praktyczne. Brakowało mi przekazywania wiedzy dotyczącej bezpośredniego kontaktu i pracy z pacjentami, brak informacji na temat możliwych ścieżek kariery. Wiele informacji uzyskanych od praktyków było niezwykle cennych i to dzięki nim obecnie mam jakieś umiejętności. Brakowało mi wszelkich form, w które można byłoby się zaangażować w ewentualną pracę naukową, którą można by było kontynuować nawet po studiach, np jako praca codzienna.	1	2,7	2,7	97,3
Więcej zajęć praktycznych.	1	2,7	2,7	100,0
Ogółem	37	100,0	100,0	

3.10. Wnioski. Psychologia.

Podsumowując, znakomita większość absolwentów chcących pracować w zawodzie psychologa wykonuje taki zawód, a pracę znalazła dość szybko, w kilka miesięcy. O miesiąc krócej absolwenci szukają pracy poza zawodem. Motywacją do podjęcia pracy w zawodzie jest chęć wykorzystania wiedzy zdobytej na studiach i rozwój zawodowy, podczas gdy w przypadku podejmowania pracy poza zawodem przeważają względy ekonomiczne a w mniejszej części zainteresowania czy wykształcenie poza-psychologiczne absolwentów (np. część absolwentów psychologii ukończyło także studia pedagogiczne i pracy szukają w zgodzie z drugim kierunkiem studiów).

Absolwenci w większości mogą odczuwać stabilność zatrudnienia, ponieważ pracują na etat, zwykle w placówkach budżetowych, tylko nieco rzadziej w firmach. Są też w większości zadowoleni ze swojej pracy, choć nieco mniej są z wynagrodzenia jaką za tę pracę

dostają. Absolwenci w znakomitej większości wykonują pracę, która wymaga od nich wykształcenia wyższego.

Jeśli chodzi o przydatność w pracy wiedzy i umiejętności praktycznych to w oczywisty sposób wyżej oceniana jest ona przez osoby pracujące w zawodzie psychologa. Większość uważa, że w obecnej pracy nie brakuje im ani wiedzy, ani umiejętności – a więc studia spełniły swą rolę. Jeśli na któryś z tych aspektów wskazują, to przede wszystkim na umiejętności praktyczne, na które według części absolwentów powinien być większy nacisk w trakcie studiów. Potwierdza to także analiza opinii dotyczących przydatności różnych aktywności podejmowanych w trakcie studiów dla aktualnej pracy. Absolwenci za najbardziej użyteczne uznawali warsztaty, ćwiczenia, praktyki czy staże – a więc zajęcia praktyczne. Natomiast zarówno osoby pracujące w zawodzie jaki i poza zawodem wysoko oceniały kompetencje społeczne wyniesione ze studiów.

Ponad połowa absolwentów podjęła też dalsze kształcenie specjalistyczne (kursy, szkolenia, studia podyplomowe) umożliwiające im zdobycie bardziej zaawansowanej i specjalistycznej wiedzy i umiejętności praktycznych. Wskazuje to na rozwój zawodowy absolwentów.

Ogólna ocena kierunku Psychologia pod względem przygotowania studentów do pracy w zawodzie okazała się bardzo dobra – ponad 60% absolwentów poleciłoby ten kierunek, tylko kilka procent osób okazało się niezadowolonych.

4. Ocena jakości kształcenia na kierunku praca socjalna w opinii jego absolwentów

W badaniu wzięło udział łącznie $n = 18$ studentów kierunku praca socjalna. Zdecydowaną większość uczestników badania stanowiły kobiety (83,3%), podczas gdy mężczyźni 16,7%.

W badaniu wzięło udział $n = 15$ (83,3%) absolwentów studiów I stopnia prowadzonych w trybie stacjonarnym, oraz $n = 3$ (16,7%) absolwentów studiów I stopnia prowadzonych w trybie niestacjonarnym.

Tabela 17. Absolwenci kierunku praca socjalna ze względu na tryb studiów

Tryb studiów:	n	%
Praca socjalna I stopnia stacjonarna	15	83,3
Praca socjalna I stopnia niestacjonarna	3	16,7

Ze względu na niewielką liczebność badanej próby, w dalszej części niniejszego raportu, dla zwiększenia jego czytelności, wszelkie analizy będą prowadzone dla wszystkich absolwentów kierunku praca socjalna bez podziału na tryb studiów.

4.1. Zatrudnienie absolwentów kierunku praca socjalna

Przeważającą liczbą absolwentów kierunku praca socjalna w APS (83,3%), którzy wzięli udział w badaniu zadeklarowała, że znalazła zatrudnienie i wykonuje pracę w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów. Tylko dwie spośród 18 uczestniczących w badaniu osób (11,1%) zadeklarowały, że wykonują zawód niezgodny z kierunkiem studiów. Osoby zatrudnione w zawodach niezgodnych z ukończonym kierunkiem studiów wskazują takie zawody jak: praca biurowa (n = 1), usługi dla agencji pracy (n =1). Natomiast jedna osoba nie wykonuje pracy zawodowej. Nie podała jednak powodu braku zatrudnienia.

Tabela 18. Stan zatrudnienia

Stan zatrudnienia	N	%
Brak zatrudnienia	1	5,6
Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów	15	83,3
Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	2	11,1
Ogółem	18	100

4.2. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Wszyscy uczestnicy badania (100%), niezależnie od tego czy wykonują zawód zgodny z wykształceniem czy też odpowiadający ich zainteresowaniom, wskazali, jako motyw podjęcia aktualnego zatrudnienia okazję dla rozwoju zawodowego. 12 absolwentów pracy socjalnej (80%) upatrywała tę możliwość w wykonywaniu zawodu zgodnego z wykształceniem, natomiast – 11 (73,3%) – w zawodzie zgodnym z zainteresowaniami. Żaden z respondentów nie wskazał jako motywu podjęcia aktualnego zatrudnienia przymusu ekonomicznego bądź życiowego ani okazji intratnej finansowo. Nikt również nie podał innego niż wymienione w kafeterii odpowiedzi motywu zatrudnienia.

Tabela 19. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	n	%	n	%
	Wybór zgodny z zainteresowaniami	11	73,3	0
Wybór zgodny z wykształceniem	12	80,0	1	50
Przymus ekonomiczny	0	0,0	0	0,0
Przymus życiowy	0	0,0	0	0,0
Okazja dla rozwoju zawodowego	15	100	2	100
Okazja intratna finansowo	0	0,0	0	0,0
Inny	0	0,0	0	0,0

Legenda: respondenci mieli możliwość wielokrotnego wyboru

4.3. Sposób i czas poszukiwania pracy

Większość absolwentów kierunku praca socjalna poszukiwała pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem ukończonych studiów (82,4%) i dla wszystkich zakończyły się one sukcesem (Tabela 18). Znajdowali oni zatrudnienie w stosunkowo krótkim czasie. W większości przypadków wynosił on 1,5 miesiąca, chociaż zdarzało się, że znalezienie pracy zajmowało nawet 1 rok (Tabela 21). Znaczna część absolwentów pracy socjalnej (41,2%) poszukiwała również pracy w zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów. Poszukiwania te nie trwały jednak długo (przeważnie 1 miesiąc). Maksymalnie poza zawodem pracownika socjalnego poszukiwano pracy przez 6 miesięcy (Tabela 21). Fakt, iż tylko 2 spośród uczestników badania zadeklarowało, iż wykonuje pracę niezgodną z uzyskanym wykształceniem (Tabela 18), świadczy o tym, że spośród osób poszukujących pracy w zawodzie niezgodnym z wykształceniem, większość jednak finalnie wykonuje zawód odpowiadający wykształceniu. Niewiele osób, tylko 17,6 % zadeklarowało, że w ogóle nie szukało pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem ukończonych studiów (Tabela 20).

Tabela 20. Sposób poszukiwania pracy

Czy poszukiwała Pan/Pani pracy:	Nie	Tak
	(%)	(%)
W zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	17,6	82,4
W zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	58,8	41,2

Tabela 21. Czas poszukiwania pracy (w miesiącach)

Czas poszukiwania pracy w zawodzie:	Min	Max	M	SD	Me
Zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	12	4,29	4,98	1,5
Niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	6	1,57	2,07	1,0

4.4. Charakterystyka zatrudnienia

Absolwenci pracy socjalnej Akademii Pedagogiki Specjalnej najczęściej są zatrudnieni w placówkach budżetowych (82%). 3 spośród osób, które zadeklarowały, iż wykonują pracę zawodową świadczy ją w prywatnych firmach. Wszystkie osoby zatrudnione zadeklarowały, iż wykonują pracę w ramach pełnego etatu (Tabela 23). Jest to bardzo pozytywny aspekt, który gwarantuje ochronę praw pracowniczych oraz daje poczucie stabilizacji i bezpieczeństwa. Natomiast żaden z respondentów nie wskazał na prowadzenie własnej firmy, samozatrudnienie w większej firmie ani nie wymienił innego niż podane miejsca zatrudnienia (Tabela 22).

Tabela 22. Miejsce zatrudnienia

Miejsce zatrudnienia	n	%
Prywatna firma	3	17,6
Placówka budżetowa	14	82,4
Własna firma	0	0,0
Samozatrudnienie (praca w większej firmie, samodzielne opłaty ZUS)	0	0,0
Inna	0	0,0
Ogółem	17	100

Tabela 23. Forma zatrudnienia

Forma zatrudnienia	n	%
Etat	17	100
Część etatu	0	0,0
Umowa zlecenie / o dzieło	0	0,0
Inna	0	0,0
Ogółem	17	100

4.5. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy

41,2% osób wykonujących pracę zawodową jest raczej zadowolonych z obecnych zarobków, przy czym nikt nie zadeklarował, że jest z nich zdecydowanie zadowolony. Osoby mniej lub bardziej niezadowolone z zarobków stanowią 29,4 % wszystkich zatrudnionych absolwentów pracy socjalnej, którzy wzięli udział w badaniu. Bardzo interesujący jest natomiast fakt, że zadowolenie z zarobków nie odpowiada zadowoleniu z wykonywanej pracy. 29,4% ankietowanych zadeklarowało, że jest zdecydowanie zadowolonych z wykonywanej pracy. Natomiast żadna z osób nie uważa, że jest zdecydowanie niezadowolona z pracy. Tylko 11,8% jest raczej niezadowolonych z wykonywanej pracy. Natomiast zadowolonych w mniejszym lub większym stopniu jest prawie 65% (64,7%). Fakt ten może świadczyć o satysfakcji z wykonywania pracy zgodnej z zainteresowaniami, możliwości samorealizacji mimo nie zawsze zgodnych z oczekiwaniami zarobków.

Tabela 24. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy i zarobków

Poziom zadowolenia	M	SD	Waga				
			Zdecydowanie niezadowolony (%)	Raczej niezadowolony (%)	I tak i nie (%)	Raczej zadowolony (%)	Zdecydowanie zadowolony (%)
Z obecnych zarobków	3,00	1,06	11,8	17,6	29,4	41,2	0,0
Z wykonywanej pracy	3,82	1,02	0,0	11,8	23,5	35,3	29,4

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zdecydowanie niezadowolony – 1pkt, raczej niezadowolony – 2pkt, i tak i nie – 3pkt, raczej zadowolony – 4pkt, bardzo zadowolony – 5pkt.

Na stanowiskach pracy zajmowanych przez absolwentów pracy socjalnej APS najczęściej zatrudniane są osoby z wykształceniem wyższym zawodowym (80%) czyli zgodnym z poziomem wykształcenia zdobytym przez nich na APS. Tylko 20% osób je zajmujących legitymuje się wykształceniem średnim zawodowym (Tabela 25).

Tabela 25. Wykształcenie respondentów a minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy³

Poziom wykształcenia zdobyty na APS	Minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy				Ogółem
	Wyższy magisterski	Wyższy zawodowy	Średni	Średni zawodowy	
Liczebność	0	4	0	1	5
%	0,0	80,0	0,0	20,0	100

4.6. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy zawodowej

Badani absolwenci kierunku praca socjalna najczęściej w pracy zawodowej wykorzystują nabyte podczas studiów kompetencje społeczne (94,1%). Zdecydowana większość korzysta ze zdobytej wiedzy (81,3%), natomiast 62,5 % - umiejętności praktycznych. Uzyskany wynik badania świadczy wysokim poziomie efektów kształcenia uzyskiwanym w APS oraz o ich dużej przydatności w pracy zawodowej absolwentów.

Tabela 26. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Nie (%)	Tak (%)
Wiedzę	18,8	81,3
Umiejętności praktyczne	37,5	62,5
Kompetencje społeczne	5,9	94,1

Możliwość oraz stopień wykorzystania przez absolwentów pracy socjalnej efektów kształcenia w APS zależy od rodzaju wykonywanej przez nich pracy zawodowej. Osoby zatrudnione w zawodach niezgodnych z ukończonym kierunkiem studiów wykorzystują wyłącznie nabyte w APS kompetencje społeczne, co wydaje się w pełni zrozumiałe. Natomiast respondenci, którzy zadeklarowali, iż wykonują zawód zgodny z kierunkiem

³ Odnotowano liczne braki danych w zakresie pytania dotyczącego minimalnego wykształcenia zajmowanego na danym stanowisku pracy.

studiów w bardzo dużym stopniu korzystają ze wszystkich trzech badanych efektów kształcenia, przy czym najczęściej również z kompetencji społecznych (93,3%). Nieco rzadziej ze zdobytej wiedzy (86,7%) oraz umiejętności praktycznych (66,7%).

Tabela 27. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów ^a	
	Nie	Tak	Nie	Tak
	(%)	(%)	(%)	(%)
Wiedzę	13,3	86,7	100,0	0,0
Umiejętności praktyczne	33,3	66,7	100,0	0,0
Kompetencje społeczne	6,7	93,3	0,0	100,0

Legenda: a – zestawienie sporządzono na podstawie odpowiedzi 2 osób

Wszyscy uczestnicy badania (100%) wyrazili opinię, iż w pracy zawodowej nie brakuje im kompetencji społecznych, co w pełni odpowiada deklaracjom o najczęstszym ich wykorzystywaniu (Tabela 26). Tylko niewielki odsetek respondentów stwierdził, że w obecnie wykonywanej pracy brakuje im wiedzy (23,5%) oraz umiejętności praktycznych (18,8%). Uzyskany wynik potwierdza, stwierdzony wcześniej, wysoki poziom efektów kształcenia uzyskiwany na kierunku praca socjalna w APS.

Tabela 28. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy

W pracy zawodowej brakuje mi:	Nie	Tak
	(%)	(%)
Wiedzy	76,5	23,5
Umiejętności praktycznych	81,3	18,8
Kompetencji społecznych	100,0	0,0

Różnie natomiast, z oczywistych względów, rozkładają się braki w ramach trzech badanych płaszczyzn efektów kształcenia, w zależności od miejsca pracy absolwenta. Osoby zatrudnione w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów zadeklarowały, że połowie z nich (50%) brakuje jedynie wiedzy. Nikt nie dostrzega braków w zakresie umiejętności

praktycznych oraz kompetencji społecznych, co stanowi bardzo pozytywny aspekt. Przeważająca liczba absolwentów zatrudnionych w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów stwierdziła, że posiada wystarczający do wykonywania pracy zasób wiedzy i kompetencji społecznych (80%). Tylko 1/5 deklaruje braki w tym zakresie. Natomiast żadna z osób mieszczących się w tej kategorii nie wskazała, iż brakuje jej kompetencji społecznych (Tabela 29).

Tabela 29. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej brakuje mi:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów ^a	
	Nie (%)	Tak (%)	Nie (%)	Tak (%)
	Wiedzy	80,0	20,0	50,0
Umiejętności praktycznych	80,0	20,0	100,0	0,0
Kompetencji społecznych	100,0	0,0	100,0	0,0

Legenda: a – zestawienie sporządzono na podstawie odpowiedzi 2 osób

4.7. Ocena form organizacji kształcenia w trakcie studiów na APS w kontekście ich przydatności do wykonywanej pracy

Za najbardziej przydatne w kontekście obecnie wykonywanej pracy absolwenci kierunku praca socjalna uznali realizowane w trakcie studiów: pracę zawodową (76,4%), treningi (75%), ćwiczenia/seminaria (70,6%), warsztaty w małych grupach (70,6%), dodatkowe kursy (62,5%), praktyki studenckie (52,9%). Natomiast za najmniej przydatne uznano wyjazdy w ramach programu Erasmus. 86, 7% badanych stwierdziło, że są one zupełnie nieprzydatne. Ponad połowa badanych za nieprzydatne uznała również lektoraty (52,9%). Uzyskany wynik świadczy o dużej potrzebie realizacji programu kształcenia studentów z wykorzystaniem praktyki. Te formy, które pozwalały studentom zetknąć się z praktykami i specjalistami uważają za najbardziej przydatne w wykonywanej obecnie pracy. Zastanawiający natomiast jest fakt, że absolwenci nie widzą potrzeby wyjazdów zagranicznych i postrzegania problemów społecznych z perspektywy międzynarodowej, korzystania z dobrych praktyk wypracowanych przez inne państwa oraz możliwości poszerzania wiedzy i nawiązywania

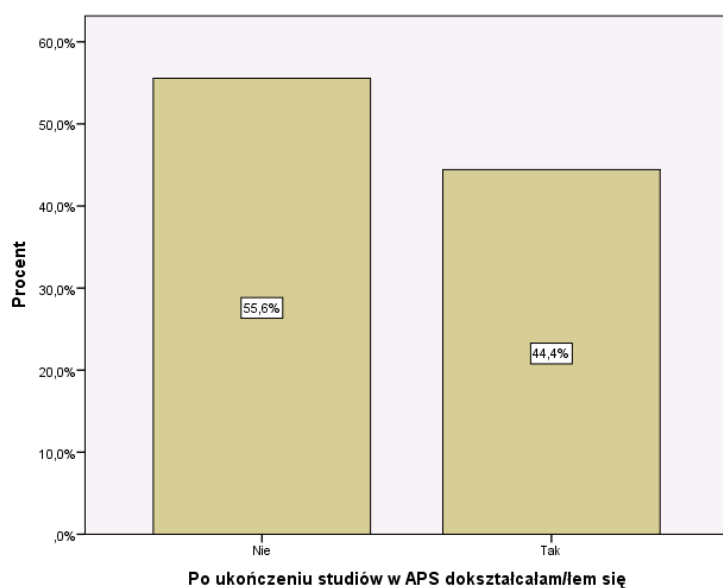
kontaktów międzynarodowych. Niepokojące i niezrozumiałe jest również postrzeganie przez absolwentów lektoratów jako nieprzydatnych w pracy zawodowej.

Tabela 30. Formy organizacyjne stosowane w trakcie studiów a ocena ich przydatności w obecnej pracy

Formy organizacyjne:	M	SD	Ocena przydatności do wykonywanej obecnie pracy:				
			Zupełnie nieprzydatne (%)	Raczej nieprzydatne (%)	Trudno powiedzieć (%)	Raczej przydatne (%)	Bardzo przydatne (%)
Praktyki studenckie	3,59	1,37	11,8	5,9	29,4	17,6	35,3
Warsztaty w małych grupach	3,65	1,27	11,8	5,9	11,8	47,1	23,5
Treningi	3,75	1,18	6,3	12,5	6,3	50,0	25,0
Ćwiczenia / seminaria	3,76	1,25	11,8	17,6	0,0	41,2	29,4
Wykłady	3,29	1,36	11,8	17,6	23,5	23,5	23,5
Lektoraty	2,76	1,39	17,6	35,3	17,6	11,8	17,6
Działalność w organizacjach studenckich	2,71	1,49	35,3	5,9	23,5	23,5	11,8
Wyjazdy w ramach programu Erasmus	1,40	1,12	86,7	0,0	6,7	0,0	6,7
Wolontariat / staże	3,24	1,56	23,5	5,9	23,5	17,6	29,4
Dodatkowe kursy	3,63	1,50	18,8	0,0	18,8	25,0	37,5
Podjęta w trakcie studiów praca	4,18	1,13	5,9	0,0	17,6	23,5	52,9

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zupełnie nieprzydatne – 1pkt, raczej nieprzydatne – 2pkt, trudno powiedzieć – 3pkt, raczej przydatne – 4pkt, bardzo przydatne – 5pkt.

4.8. Kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Wykres 4. Odsetek absolwentów kontynuujących kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Respondenci wskazujący na dodatkowe kształcenie po ukończeniu studiów licencjackich na kierunku praca socjalna wskazują studia uzupełniające oraz studia podyplomowe.

4.9. Ogólna ocena studiów

Zdecydowana większość absolwentów kierunku praca socjalna APS poleciłaby studia na APS (77,7%). Tylko 5,6% osób biorących udział w badaniu zdecydowanie by ich nie poleciła. Natomiast niespełna 17% (16,7%) badanych nie miało zdania na ten temat. Uzyskany wynik świadczy o zadowoleniu absolwentów ze studiowania w APS.

Tabela 31. Ocena studiów

	M	SD	Waga:				
			Zdecydowanie nie	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Raczej Tak	Zdecydowanie tak
			(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Czy poleciłby Pan/Pani studia na APS	4,11	1,08	5,6	0,0	16,7	33,3	44,4

W ostatnim kroku analiz zdecydowano się sprawdzić jakie są potencjalne korelaty oceny studiów przez absolwentów kierunku praca socjalna. Okazuje się, że w opinii absolwentów tego kierunku ocena studiów nie jest powiązana ani z poziomem zadowolenia z zarobków

($r_s = 0,20$; $p > 0,05$), ani poziomem zadowolenia z wykonywanej pracy ($r_s = 0,35$; $p > 0,05$), ani również czasem jej poszukiwania ($r_s = -0,04$; $p > 0,05$).

Tabela 32. Korelaty oceny studiów (n = 14)

		B	C	D
A	Ocena studiów	0,20 (ni)	0,35 (ni)	-0,04 (ni)
B	Poziom zadowolenia z zarobków		0,63**	-0,64**
C	Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy			-0,57*
D	Czas poszukiwania pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów			1

Legenda: ni - $p > 0,05$; * $p < 0,05$; ** $p < 0,01$.

Inne refleksje, przemyślenia, uwagi i pomysły

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	9	50,0	50,0	50,0
APS to uczelnia, która w pełni przygotowała mnie do pracy w zawodzie. Gdybym miała jeszcze raz wybierać studia wybrałabym APS	1	5,6	5,6	55,6
Jestem bardzo zadowolona z kierunku, który wybrałam. Jedynym negatywnym doświadczeniem, którego doświadczyłam, to bardzo niekompetentna i nieuprzejma obsługa pracowników dziekanatu, mojego wydziału. Z punktu widzenia osoby, która pracuje w placówce publicznej zdaje sobie sprawę bardziej niż kiedykolwiek jak wiele może zmienić profesjonalną i uprzejmą obsługą klienta ta.	1	5,6	5,6	61,1
koniecznie być wprowadzone zajęcia z zakresu kodeksu postowania administracyjnego w dużym zakresie, ćwiczenia z elementami praktycznymi, w trakcie studiów powinien być analizowany kwestionariusz wywiadu środowiskowego i rozporządzenia dot. wywiadu, więcej ćwiczeń - kazusy z pomocy społecznej, zajęcia z zakresu polityki społecznej, brak było wśród wykładowców osób które pracowały by w opisie, cenne były zajęcia z dr Rybka	1	5,6	5,6	66,7
motywująco wpływała na mnie empatia kadry dydaktycznej	1	5,6	5,6	72,2

<p>Po kilku latach od zakończenia studiów licencjackich na Akademii Pedagogiki Specjalnej wybrałem się na konferencję naukową związaną z obchodami dni socjologa na swoją pierwszą Alma Mater i zobaczyłem niezwykle pozytywne zmiany. Oczywiście ze swoich studiów najlepiej wspominam niezwykle wspaniałych wykładowców i niektórych kolegów, koleżanki. Z małą częścią znajomych utrzymuję stały kontakt. Co do poziomu nauczania, jestem zdania, że APS to uczelnia, która może poszczycić się wysokim poziomem i fachowym akademickim zespołem dydaktycznym. Cieszę się także, że na tej uczelni występuje nadal niezwykle przyjazne, partnerskie podejście do osób niepełnosprawnych, które mogą korzystać z licznych udogodnień architektonicznych i przyjaznej atmosfery.</p> <p>Świetną sprawą, którą należałoby nadal rozwijać są praktyki studenckie. W trakcie moich studiów pedagogicznych praktyki odbywały się jako program unijny i mimo dużej ilości dokumentacji jaką musieliśmy przez to prowadzić praktyki te były niesamowicie rzeczowe. Wiązały się także z ponad 80 godzinami hospitacji w różnych placówkach co dało świetną przekrojową wiedzę z różnych perspektyw. Zajęci praktyczne oraz praktyki to to nad czym należałoby się skupić. Wykłady i seminaria prowadzone są dobrze i każdy wyciągnie z nich tyle wiedzy ile sam będzie chciał, jednak praktyka przeżyta to coś co zostawi w każdym cząstkę, która w przyszłości przyda się w wykonywanym zawodzie.</p> <p>Wiedza zdobyta w czasie studiów nie przydała mi się w pracy. Nauczyciele akademicy nie mają wiedzy praktycznej.</p> <p>Więcej praktyki, mniej wykładów.</p>	1	5,6	5,6	77,8
<p>Świetną sprawą, którą należałoby nadal rozwijać są praktyki studenckie. W trakcie moich studiów pedagogicznych praktyki odbywały się jako program unijny i mimo dużej ilości dokumentacji jaką musieliśmy przez to prowadzić praktyki te były niesamowicie rzeczowe. Wiązały się także z ponad 80 godzinami hospitacji w różnych placówkach co dało świetną przekrojową wiedzę z różnych perspektyw. Zajęci praktyczne oraz praktyki to to nad czym należałoby się skupić. Wykłady i seminaria prowadzone są dobrze i każdy wyciągnie z nich tyle wiedzy ile sam będzie chciał, jednak praktyka przeżyta to coś co zostawi w każdym cząstkę, która w przyszłości przyda się w wykonywanym zawodzie.</p>	1	5,6	5,6	83,3
<p>Wiedza zdobyta w czasie studiów nie przydała mi się w pracy. Nauczyciele akademicy nie mają wiedzy praktycznej.</p>	1	5,6	5,6	88,9
<p>Więcej praktyki, mniej wykładów.</p>	1	5,6	5,6	94,4

Wprowadzenie większej kontroli nad osobami, które prowadzą ćwiczenia i warsztaty. Podczas edukacji na etapie studiów drugiego stopnia poziom prowadzących(niestety) był niższy niż na studiach licencjackich. Duży nacisk powinien być kładziony nie tylko na fakt, czy prowadzący jest praktykiem ale i na to czy ma umiejętności do przekazywania wiedzy studentom tak aby mogli ją wykorzystać we własnym zawodowym życiu.	1	5,6	5,6	100,0
Ogółem	18	100,0	100,0	

4.10. Wnioski. Praca socjalna.

Analiza wyników badania przeprowadzonego wśród absolwentów kierunku praca socjalna APS pozwala sformułować następujące wnioski:

1. Większość absolwentów pracy socjalnej znajduje pracę w zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów.
2. Podstawowym motywem przy poszukiwaniu zatrudnienia jest okazja dla rozwoju zawodowego. Absolwenci nie podejmują pracy ze względu na przymus ekonomiczny bądź życiowy. Nie poszukują też okazji intratnej finansowo.
3. Absolwenci przeważnie poszukują pracy w zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów i z reguły w stosunkowo krótkim czasie ją znajdują.
4. Absolwenci pracy socjalnej najczęściej zatrudnieni są w sferze budżetowej w wymiarze pełnego etatu.
5. Większość badanych jest zadowolonych z wykonywanej pracy zawodowej. Zadowolenie z pracy nie jest zależne od zadowolenia z wynagrodzenia.
6. Uzyskany w APS poziom wykształcenia w przeważającej większości odpowiada wymogom przewidzianym dla stanowiska, które zajmują absolwenci pracy socjalnej.
7. Absolwenci pracy socjalnej APS niezależnie od tego czy wykonują zawód odpowiadający wykształceniu, czy inny w pełni wykorzystują nabyte w trakcie studiów umiejętności w zakresie kompetencji społecznych. Wykorzystanie wiedzy i umiejętności praktycznych zależy od rodzaju wykonywanej pracy, ale, co do zasady, również jest znaczne.

8. Za najbardziej przydatne w obecnie wykonywanej pracy absolwenci uznali wszelkie formy kontaktu z praktyką w trakcie studiów m.in. pracę, praktyki studenckie, warsztaty, dodatkowe kursy. Natomiast najmniej przydatnie w ich ocenie są wyjazdy zagraniczne i nauka języków obcych w ramach lektoratów.
9. Mimo, że absolwenci deklarują, iż w dużej mierze wykorzystują w pracy zawodowej osiągnięte w trakcie studiowania pracy socjalnej efekty kształcenia, ponad połowa uzupełnia wykształcenie w ramach studiów drugiego stopnia lub studiów podyplomowych.
10. Większość absolwentów pracy socjalnej jest zadowolona ze swoich studiów i poleciłaby innym studia w APS.
11. Absolwenci pracy socjalnej wyrazili pewne sugestie w zakresie zwiększenia szans przyszłych absolwentów na rynku pracy korzystając z własnego doświadczenia. Wskazali na potrzebę zwiększenia wymiaru zajęć z zakresu postępowania administracyjnego, upracticzniania zajęć m.in. poprzez rozwiązywanie kasusów, ćwiczeń z elementami praktycznymi, szerszego omawiania rozporządzeń z zakresu pomocy społecznej. Zasugerowali, by w większym stopniu korzystać z wiedzy praktyków także podczas zajęć. Zauważyli także, iż zdarza się, że wykładowcy mają wiedzę, lecz nie potrafią jej odpowiednio przekazać studentom. Jednocześnie podkreślili miłą i przyjazną atmosferę panującą w uczelni oraz równe traktowanie osób z niepełnosprawnościami.

5. Ocena jakości kształcenia na kierunku socjologia w opinii jego absolwentów

W badaniu wzięło udział łącznie $n = 36$ studentów kierunku socjologia. Zdecydowaną większość uczestników badania stanowiły kobiety (77,3%), podczas gdy mężczyźni 22,7%.

W badaniu wzięło udział $n = 33$ (86%) absolwentów prowadzonych w trybie stacjonarnym, oraz $n = 5$ (14%) absolwentów studiów prowadzonych w trybie niestacjonarnym

Tabela 33. Absolwenci kierunku socjologia ze względu na stopień i tryb studiów⁴

Rodzaj studiów:	n	% ogółem
Socjologia I stopnia stacjonarna	9	40,9
Socjologia II stopnia stacjonarna	12	54,5
Socjologia I stopnia niestacjonarna	2	9,1
Socjologia II stopnia niestacjonarna	3	13,6

Legenda: Procent ogółem liczono do n = 22.

Ze względu na niewielką liczebność badanej próby, w dalszej części niniejszego raportu, dla zwiększenia jego czytelności, wszelkie analizy będą prowadzone dla wszystkich absolwentów kierunku socjologia bez podziału na stopień i tryb studiów.

5.1. Zatrudnienie absolwentów kierunku socjologia

Wyniki badania pokazują, że większość absolwentów socjologii w APS (ok. 60%) nie znalazła pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów (Tabela 34). Jednak tylko jedna osoba (4,5%) jest bezrobotna.

Osoby zatrudnione w zawodach niezgodnych z ukończonym kierunkiem studiów (ponad 36% badanych) wskazują takie sektory gospodarki, jak: handel (n = 1), transport i gospodarka magazynowa (n = 1) oraz inne (n = 11), takie, jak: administracja publiczna (n = 1), gospodarka nieruchomościami (n = 3), usługi bankowe (n = 1), media i reklama (n = 2), kultura (n = 1), usługi transportowe (n = 1), telekomunikacja (n = 1) oraz tłumaczenia (n = 1).

Osoba bezrobotna wskazała, że przyczyną braku zatrudnienia były nieudane próby podjęcia pracy.

⁴ W tabeli zaprezentowano odsetki poszczególnych rodzajów studiów prowadzonych na kierunku socjologia. Należy podkreślić jednak, że procent ogółem nie sumuje się do 100. Wynika to z trajektorii dróg edukacyjnych poszczególnych studentów. Możliwym było bowiem, że w czasie jaki obejmowało badanie, dana osoba mogła ukończyć więcej niż jeden rodzaj studiów prowadzonych na kierunku socjologia w APS. Na przykład dany respondent mógł ukończyć studia I stopnia a następnie z powodzeniem kontynuować naukę na studiach II stopnia. Ponadto mogło dochodzić również do zmiany trybu studiów ze stacjonarnych na niestacjonarne i odwrotnie.

Tabela 34. Stan zatrudnienia

Stan zatrudnienia	N	%
Brak zatrudnienia	1	4,5
Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów	8	36,4
Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	13	59,1
Ogółem	22	100

5.2. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Absolwenci socjologii w APS, którzy znaleźli pracę w zawodzie deklarują, że był to przede wszystkim wybór zgodny z wykształceniem (75%), z zainteresowaniami (75%), ale także stwarzający okazję do rozwoju zawodowego (50%) (Tabela 35). Przymus ekonomiczny miał znaczenia dla 25% w tej grupie badanych, a przymus życiowy – jedynie dla 12,5%. Warto zauważyć, że dla 25% w tej grupie badanych motywem była okazja intratna finansowo.

Również dla większości badanych pracujących w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów motywem podjęcia aktualnego zatrudnienia był wybór zgodny z zainteresowaniami (53,8%). Ważnym motywem była również okazja dla rozwoju zawodowego (ponad 46% badanych w tej grupie), a także okazja intratna finansowo (ponad 46%). Przymus ekonomiczny miał znaczenia dla 30,8% w tej grupie badanych, a przymus życiowy – jedynie dla 7,7%.

Tabela 35. Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia

Motywy podjęcia aktualnego zatrudnienia	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	N	%	N	%
	Wybór zgodny z zainteresowaniami	6	75,0	7
Wybór zgodny z wykształceniem	6	75,0	0	0,0
Przymus ekonomiczny	2	25,0	4	30,8
Przymus życiowy	1	12,5	1	7,7
Okazja dla rozwoju zawodowego	4	50,0	6	46,2
Okazja intratna finansowo	2	25,0	6	46,2
Inny	0	0,0	0	0,0

Legenda: respondenci mieli możliwość wielokrotnego wyboru

5.3. Sposób i czas poszukiwania pracy

Większość absolwentów socjologii w APS (52,4%) deklaruje, że podejmowała próby znalezienia pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów (Tabela 36).

Badani, którzy poszukiwali pracy w zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów, poszukiwali jej średnio w ciągu 3,5 miesiąca, natomiast ci, którzy poszukiwali pracy w zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów, poszukiwali jej średnio w ciągu 2,5 miesiąca (Tabela 37).

Tabela 36. Sposób poszukiwania pracy

Czy poszukiwała Pan/Pani pracy:	Nie (%)	Tak (%)
W zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	47,6	52,4
W zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	33,3	66,7

Tabela 37. Czas poszukiwania pracy (w miesiącach)

Czas poszukiwania pracy w zawodzie:	Min	Max	M	SD	Me
Zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	24	7,30	9,29	3,5
Niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów	0	24	5,64	7,13	2,5

5.4. Charakterystyka zatrudnienia

Spośród osób zatrudnionych, zdecydowana większość badanych absolwentów socjologii w APS (66,7%) pracuje w prywatnych firmach. Zdecydowanie mniej osób pracuje w państwowych firmach (28,6%), tylko jedna osoba pracuje na zasadzie „samozatrudnienia” i nikt nie prowadzi własnej firmy (Tabela 38). Znakomita większość badanych zatrudniona jest na etacie (85,7%) (Tabela 39).

Tabela 38. Miejsce zatrudnienia

Miejsce zatrudnienia	N	%
Prywatna firma	14	66,7
Placówka budżetowa	6	28,6
Własna firma	0	0
Samozatrudnienie (praca w większej firmie, samodzielne opłaty ZUS)	1	4,8
Inna	0	0
Ogółem	21	100

Tabela 39. Forma zatrudnienia

Forma zatrudnienia	N	%
Etat	18	85,7
Część etatu	0	0
Umowa zlecenie / o dzieło	1	4,8
Inna	2	9,5
Ogółem	21	100

5.5. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy

Należy podkreślić, że wszyscy badani absolwenci socjologii w APS są zadowoleni z wykonywanej pracy (Tabela 40). Niespełna 5% badanych jest niezadowolonych z obecnych zarobków.

Tabela 40. Poziom zadowolenia z wykonywanej pracy i zarobków

Poziom zadowolenia	M	SD	Waga				
			Zdecydowanie niezadowolony (%)	Raczej niezadowolony (%)	I tak i nie (%)	Raczej zadowolony (%)	Zdecydowanie zadowolony (%)
Z obecnych zarobków	4,00	0,89	4,8	0,0	23,8	38,1	33,3
Z wykonywanej pracy	4,48	0,51	0,0	0,0	0,0	52,4	47,6

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zdecydowanie nie zadowolony – 1pkt, raczej niezadowolony – 2pkt, i tak i nie – 3pkt, raczej zadowolony – 4pkt, bardzo zadowolony – 5pkt.

Praca, jaką wykonują absolwenci APS w przypadku wszystkich badanych, którzy ukończyli studia licencjackie z socjologii w APS, wymaga wykształcenia wyższego (magisterskiego lub licencjackiego). Tylko 14,3% (2 osoby) pracujących po ukończeniu studiów magisterskich z socjologii w APS zajmuje stanowisko, które może być obsadzone przez osobę z wykształceniem średnim lub nawet bez kwalifikacji (Tabela 41).

Tabela 41. Wykształcenie respondentów a minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy

		Minimalny poziom wykształcenia na zajmowanym stanowisku pracy				Ogółem
		Wyższy magisterski	Wyższy zawodowy (licencjat)	Średni		
Poziom wykształcenia	Licencjackie	Liczebność	3	4	0	7
		% z wiersza	42,9	57,1	0,0	100
zdobyty na APS	Magisterskie	Liczebność	5	7	2	14
		% z wiersza	35,7	50,0	14,3	100
Ogółem		Liczebność	8	11	2	21
		% z wiersza	38,1	52,4	9,5	100
Podsumowanie			$Chi^2 = 1,11; df = 2; p = 0,58$			

5.6. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy zawodowej

Równo połowa badanych absolwentów socjologii w APS wykorzystuje w aktualnej pracy zawodowej zdobytą na studiach wiedzę, jedynie 40% badanych wykorzystuje umiejętności praktyczne, ale aż 95,2% wykorzystuje wypracowane na studiach kompetencje społeczne (Tabela 42).

Należy podkreślić, że wszyscy badani absolwenci socjologii w APS, którzy są zatrudnieni w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów, wykorzystują w swojej pracy kompetencje społeczne nabyte na studiach (Tabela 43).

Absolwenci socjologii w APS pytani, czego brakowało im w trakcie studiów, najrzadziej też wskazują na kompetencje społeczne (10,5%); raczej wskazują, że w pracy zawodowej brakuje im wiedzy (28,6%) i umiejętności praktycznych (23,8%) (Tabela 44).

Należy zaznaczyć, że częściej na braki w wiedzy (30,8%) wskazują absolwenci socjologii w APS pracujący w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów (Tabela 45). Jednak to absolwenci socjologii w APS pracujący w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów częściej wskazują na braki umiejętności praktycznych (37,5%) oraz kompetencji społecznych (25%). Natomiast żaden z badanych pracujący w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów nie wskazuje na braki kompetencji społecznych.

Tabela 42. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Nie (%)	Tak (%)
Wiedzę	50,0	50,0
Umiejętności praktyczne	60,0	40,0
Kompetencje społeczne	4,8	95,2

Tabela 43. Ocena wykorzystania wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych wypracowanych w trakcie studiów w APS w aktualnej pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej wykorzystuję wypracowane na studiach w APS:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	Nie (%)	Tak (%)	Nie (%)	Tak (%)
	Wiedzę	50,0	50,0	50,0
Umiejętności praktyczne	50,0	50,0	66,7	33,3
Kompetencje społeczne	0	100,0	7,7	92,3

Tabela 44. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy

W pracy zawodowej brakuje mi:	Nie (%)	Tak (%)
Wiedzy	71,4	28,6
Umiejętności praktycznych	76,2	23,8
Kompetencji społecznych	89,5	10,5

Tabela 45. Braki wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywanej obecnie pracy w podziale na miejsce zatrudnienia

W pracy zawodowej brakuje mi:	Zatrudnienie w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów		Zatrudnienie w zawodzie niezgodnym z kierunkiem studiów	
	Nie (%)	Tak (%)	Nie (%)	Tak (%)
	Wiedzy zawodowej	75,0	25,0	69,2
Umiejętności praktycznych	62,5	37,5	84,6	15,4
Kompetencji społecznych	75,0	25,0	100,0	0,0

5.7. Ocena form organizacji kształcenia w trakcie studiów na APS w kontekście ich przydatności do wykonywanej pracy

Spośród bardzo różnych aktywności, jakie studenci mogą podejmować w trakcie studiów, absolwenci socjologii w APS za przydatne uznali działalność w organizacjach studenckich (ok. 29%) oraz pracę podjętą w trakcie studiów (ponad 80%). Natomiast nieprzydatne według studentów socjologii APS w kontekście obecnej pracy były: praktyki studenckie (ok. 74%), treningi (81%), lektoraty (ponad 76%), dodatkowe kursy (80%) oraz wyjazdy ERASMUS (ponad 90%) (Tabela 46).

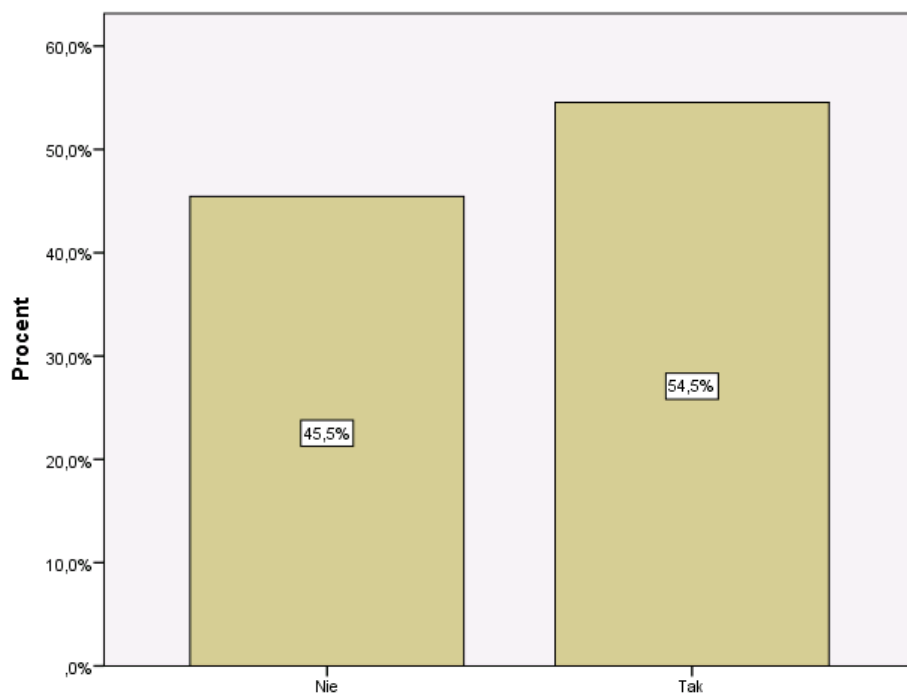
Tabela 46. Formy organizacyjne stosowane w trakcie studiów a ocena ich przydatności w obecnej pracy

Formy organizacyjne:	Ocena przydatności do wykonywanej obecnie pracy:						
	M	SD	Zupełnie nieprzydatne (%)	Raczej nieprzydatne (%)	Trudno powiedzieć (%)	Raczej przydatne (%)	Bardzo przydatne (%)
Praktyki studenckie	2,10	1,48	52,4	19,0	9,5	4,8	14,3
Warsztaty w małych grupach	2,33	1,35	42,9	9,5	23,8	19,0	4,8
Treningi	1,67	1,11	66,7	14,3	4,8	14,3	0,0
Ćwiczenia / seminaria	2,43	1,36	38,1	14,3	19,0	23,8	4,8
Wykłady	2,24	1,41	47,6	14,3	9,5	23,8	4,8
Lektoraty	1,90	1,48	66,7	9,5	0,0	14,3	9,5
Działalność w organizacjach studenckich	2,19	1,63	61,9	0,0	9,5	14,3	14,3
Wyjazdy w ramach programu Erasmus	1,29	0,96	90,4	0,0	4,8	0,0	4,8
Wolontariat / staże	2,15	1,50	55,0	10,0	10,0	15,0	10,0
Dodatkowe kursy	2,15	1,57	60,0	20,0	0,0	5,0	15,0
Podjęta w trakcie studiów praca	4,00	1,55	19,0	0,0	0,0	23,8	57,1

Legenda: Do wyliczenia średnich przyjęto następujący sposób kodowania danych: zupełnie nieprzydatne – 1pkt, raczej nieprzydatne – 2pkt, trudno powiedzieć – 3pkt, raczej przydatne – 4pkt, bardzo przydatne – 5pkt.

5.8. Kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Ponad połowa (54,5%) absolwentów socjologii w APS deklaruje, że podejmuje się dalszego kształcenia po ukończeniu studiów. Są to zwykle studia magisterskie oraz podyplomowe. Aż 45,5% badanych doksztalało się w Collegium Civitas, argumentując to faktem, że APS nie uruchomił studiów II stopnia z socjologii.

Po ukończeniu studiów w APS doksztalałam/lem się

Wykres 5. Odsetek absolwentów kontynuujących kształcenie po ukończeniu studiów w APS

Po ukończeniu studiów w APS doksztalałam/lem się – komentarz

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	10	45,5	45,5	45,5
Collegium Civitas, APS nie uruchomił studiów II stopnia, gdy zapisywałem się do Collegium Civitas. Dodatkowo CC współpracuje z MillwardBrown przy prowadzeniu zajęć.	1	4,5	4,5	50,0
Cosinus	1	4,5	4,5	54,5
Filologia polska, I i II stopień, stacjonarne i niestacjonarne UKSW, SEW UKSW	1	4,5	4,5	59,1
Kursy z zakresu finansów i rachunkowości niezbędne do mojej pracy.	1	4,5	4,5	63,6
Podyplomowe z data science	1	4,5	4,5	68,2
Studia magisterskie - Instytut Socjologii UW	1	4,5	4,5	72,7
Studia magisterskie – UW	1	4,5	4,5	77,3
Studia magisterskie Uniwersytet Warszawski	1	4,5	4,5	81,8
studia podyplomowe, studia doktoranckie (w trakcie)	1	4,5	4,5	86,4
UW Kryminologia	1	4,5	4,5	90,9
uw, studia magisterskie	1	4,5	4,5	95,5
Wsfiz psychologia	1	4,5	4,5	100,0

Ogółem	22	100,0	100,0
--------	----	-------	-------

5.9. Ogólna ocena studiów

W ogólnej ocenie absolwenci w większości są umiarkowanie zadowoleni ze studiów na kierunku socjologia w APS. Zdecydowanie zadowolonych jest jedynie 22,7% badanych, raczej zadowolonych – 31,8%. Aż 31,8% nie ma w tej kwestii jednoznacznego zdania (Tabela 47).

W ramach otwartych komentarzy wielu respondentów pozytywnie odniosło się do studiów na kierunku socjologia w APS („Jestem zadowolona, że wybrałam się na APS, bo dzięki temu poznałam fascynujące osoby, z którymi do dzisiaj mam kontakt”). Były jednak także komentarze negatywne („Nikomiu nie polecam tej uczelni, jest to moim zdaniem strata czasu. Człowiek po skończeniu studiów magisterskich zdaje sobie sprawę, że tak naprawdę jest nikim na rynku pracy”).

Tabela 47. Ocena studiów

	M	SD	Waga:				
			Zdecydowanie nie	Raczej nie	Trudno powiedzieć	Raczej Tak	Zdecydowanie tak
			(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
Czy poleciłby Pan/Pani studia na APS	3,55	1,18	9,1	4,5	31,8	31,8	22,7

Inne refleksje, przemyślenia, uwagi i pomysły

	Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	13	59,1	59,1	59,1
Brak	1	4,5	4,5	63,6
Byłoby lepiej, jakby socjologia w APS mówiła więcej o badaniach rynku, nie tylko o badaniach społecznych.	1	4,5	4,5	68,2
Co do ankiety, nie jest do końca dobrze przygotowana, miałam kilka wątpliwości wypełniając ją. Studia licencjackie były przydatne. Magisterskie były kompletnie nieprzemyślane przez organizatorów.	1	4,5	4,5	72,7

<p>Jednym z motywów podjęcia studiów w Collegium Civitas po APS była współpraca uczelni z Millward Brown. Praktycy dzielą się doświadczeniem i przedstawiają praktyczne informacje na temat pracy badacza. Po APS miałem poczucie braku konkretnych umiejętności praktycznych, teorie znałem, ale nie wiele dowiedziałem się o tym jak prowadzić badania ani jak pracować na danymi, które zbiera się podczas badań.</p>	1	4,5	4,5	77,3
<p>Jestem zadowolona, że wybrałam się na APS, bo dzięki temu poznałam fascynujące osoby z którymi do dzisiaj mam kontakt. Studiowanie kierunku edukacja medialna pokrywało się z moimi ówczesnymi zainteresowaniami, jednakże z życiem i pracą zawodową niewiele ma wspólnego.</p>	1	4,5	4,5	81,8
<p>Milsze panie w dziekanacie? Większa pomoc studentom? Umożliwianie im rozwijania się? Nikomu nie polecam tej uczelni, jest to moim zdaniem strata czasu. Człowiek po skończeniu studiów magisterskich zdaje sobie sprawę, że tak naprawdę jest nikim na rynku pracy. Bo socjologia jest wybierana głównie przez ludzi, którzy nie wiedzą, co robić ze swoim życiem. Praca w zawodzie? Za najniższą krajową. Więc szuka się alternatyw i łąduje w korpo. Chyba, że ma się znajomości, zna języki, lub szansę na założenie własnej działalności, tylko jakiej? Socjologia nie uczy rzeczy</p>	1	4,5	4,5	86,4
<p>praktycznych, to tylko wkuwanie na pamięć formułek znanych socjologów, by później po 5 latach bezsensownej nauki o wszystkim zapomnieć. Uczelnia nie pomogła mi na żadnym etapie studiów w rozwoju kariery zawodowej, praktyki, które odbyłam na uczelni, to był śmiech na sali! Nie współpracowaliśmy z żadną firmą, wpisywaliśmy głupoty do dziennika, a później te głupoty były akceptowane przez ludzi uczących na uczelni!!! ZDECYDOWANIE nie polecam tej uczelni i każdemu odradzam.</p>	1	4,5	4,5	90,9

Studia są na niezwykle prostym poziomie. Egzaminy lub inne formy zaliczeń nie wymagały ani zaangażowania ani przygotowań. Jedynie osoby zainteresowane i chętne kończyły studia z wiedzą.	1	4,5	4,5	95,5
wzeczstronny rozwój na kierunku socjologia z możliwością zastosowania w wielu zawodach	1	4,5	4,5	100,0
Ogółem	22	100,0	100,0	

5.10. Wnioski. Socjologia.

Podsumowując, większość absolwentów socjologii w APS (ok. 60%) nie znalazła pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów. Warto jednak podkreślić, że tylko jedna osoba jest bezrobotna (4,5%).

Badani, którzy poszukiwali pracy w zawodzie zgodnym z ukończonym kierunkiem studiów, poszukiwali jej średnio w ciągu 3,5 miesiąca, natomiast ci, którzy poszukiwali pracy w zawodzie niezgodnym z ukończonym kierunkiem studiów, poszukiwali jej średnio w ciągu 2,5 miesiąca.

Spośród osób zatrudnionych, zdecydowana większość badanych absolwentów socjologii w APS (66,7%) pracuje w prywatnych firmach. Należy zaznaczyć, że wszyscy badani absolwenci socjologii w APS są zadowoleni z wykonywanej pracy. Jedynie ok. 5% badanych jest niezadowolonych z obecnych zarobków.

Połowa badanych absolwentów socjologii w APS wykorzystuje w aktualnej pracy zawodowej zdobytą na studiach wiedzę, jedynie 40% badanych wykorzystuje umiejętności praktyczne, ale aż 95,2% wykorzystuje wypracowane na studiach kompetencje społeczne.

Absolwenci socjologii w APS pytani, czego brakuje im w pracy zawodowej, najczęściej deklarują brak wiedzy (28,6%) oraz brak umiejętności praktycznych (23,8%).

Spośród bardzo różnych aktywności, jakie studenci mogą podejmować w trakcie studiów, absolwenci socjologii w APS za przydatne uznali działalność w organizacjach studenckich (ok. 29%) oraz pracę podjętą w trakcie studiów (ponad 80%).

Ponad połowa (54,5%) absolwentów socjologii w APS podejmuje się dalszego kształcenia po ukończeniu studiów. Należy podkreślić, że 45,5% badanych dokształcało się w Collegium Civitas, argumentując to brakiem możliwości kontynuowania studiów w APS.

W ogólnej ocenie absolwenci w większości są umiarkowanie zadowoleni ze studiów na kierunku socjologia w APS.

6. Podsumowanie wyników badań z udziałem absolwentów

Podsumowując, znakomita większość absolwentów psychologii w APS, chcących pracować w zawodzie psychologa, wykonuje taki zawód. Podobnie przeważająca większość absolwentów pracy socjalnej w APS deklaruje, że znalazła zatrudnienie i wykonuje pracę w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów. Tymczasem większość absolwentów socjologii w APS nie znalazła pracy w zawodzie zgodnym z kierunkiem studiów. Warto podkreślić, że zarówno absolwenci psychologii, pracy socjalnej oraz socjologii znajdują pracę dość szybko, przeważnie w kilka miesięcy. Należy także zaznaczyć, że nikt z badanych absolwentów psychologii nie jest bezrobotny; z badanych osób tylko jeden absolwent pracy społecznej nie ma pracy oraz jeden socjolog.

Zarówno absolwenci psychologii jak i pracy socjalnej w APS w większości mogą odczuwać stabilność zatrudnienia, ponieważ pracują na etat, zwykle w placówkach budżetowych, tylko nieco rzadziej w firmach. Są też w większości zadowoleni ze swojej pracy, choć nieco mniej są zadowoleni z wynagrodzenia. Z drugiej strony spośród osób zatrudnionych, zdecydowana większość badanych absolwentów socjologii w APS pracuje w prywatnych firmach. Warto jednak podkreślić, że również wszyscy badani absolwenci socjologii w APS są zadowoleni z wykonywanej pracy.

Przydatność w pracy wiedzy i umiejętności praktyczny jest wyżej oceniana przez osoby pracujące w zawodzie psychologa oraz w pracy socjalnej. Większość badanych uważa, że w obecnej pracy nie brakuje im ani wiedzy, ani umiejętności. Jeśli na któryś z tych aspektów wskazują, to na, w przypadku psychologów, umiejętności praktyczne, a w przypadku absolwentów pracy socjalnej – na wiedzę. Osoby pracujące w zawodzie jak i poza zawodem wysoko oceniały kompetencje społeczne wyniesione ze studiów. Z drugiej strony jedynie połowa badanych absolwentów socjologii w APS wykorzystuje w aktualnej pracy zawodowej zdobytą na studiach wiedzę, jeszcze mniej badanych wykorzystuje umiejętności praktyczne. Jednak, podobnie jak w przypadku psychologów oraz absolwentów pracy socjalnej, niemal wszyscy absolwenci socjologii w APS wykorzystują wypracowane na studiach kompetencje społeczne.

Spośród bardzo różnych aktywności, jakie studenci mogą podejmować w trakcie studiów, absolwenci psychologii w APS za przydatne uznali warsztaty, ćwiczenia, praktyki czy staże, absolwenci pracy socjalnej – przede wszystkim pracę zawodową, ale także treningi, ćwiczenia/seminaria, warsztaty w małych grupach, dodatkowe kursy czy praktyki studenckie, podczas gdy socjologowie za przydatne uznali działalność w organizacjach studenckich i przede wszystkim pracę podjętą w trakcie studiów.

Ponad połowa absolwentów psychologii oraz pracy socjalnej w APS podejmuje się dalszego kształcenia specjalistycznego (kursy, szkolenia, studia podyplomowe), umożliwiającego zdobycie specjalistycznej wiedzy oraz umiejętności praktycznych. Również ponad połowa absolwentów socjologii w APS podejmuje się dalszego kształcenia po ukończeniu studiów. Jednak socjologowie argumentują to brakiem możliwości kontynuowania studiów w APS.

W ogólnej ocenie absolwenci w większości są bardzo zadowoleni ze studiów na kierunku psychologia oraz praca socjalna w APS, natomiast – umiarkowanie zadowoleni ze studiów na kierunku socjologia.

7. Rekomendacje na podstawie badań absolwentów

Należy bardziej dogłębnie przeanalizować przyczyny, dla których ponad połowa studentów socjologii nie znajduje pracy w zawodzie (w przeciwieństwie do absolwentów psychologii czy pracy socjalnej) – absolwenci tego kierunku także w mniejszym stopniu niż absolwenci dwóch pozostałych kierunków deklarowali, że wykorzystują wiedzę i umiejętności zdobyte na studiach w aktualnej pracy. Wydaje się to być skutkiem mniejszego zainteresowania pracą zgodną z kierunkiem studiów, ponieważ w przeciwieństwie do absolwentów psychologii i pracy socjalnej, większość absolwentów socjologii (ok. 60%) w ogóle pracy w zawodzie nie szuka. Być może kontynuują pracę podjętą w trakcie studiów (niezgodną z ich kierunkiem), ponieważ to ta praca okazuje się być najbardziej przydatna w dalszym rozwoju zawodowym. Konsekwencją powyższego jest tylko umiarkowane zadowolenie studentów socjologii z odbytych studiów. W tym przypadku rekomendacje dotyczyć mogą oprócz analizy przyczyn takiego stanu rzeczy (analiza motywacji studentów socjologii do studiowania tej dziedziny, wiedza odnośnie ścieżek kariery po ukończeniu socjologii), także kwestii programowych.

Rekomendacje dotyczące pracy socjalnej i psychologii są podobne. W przypadku obu kierunków absolwenci wskazywali na to, że najbardziej na rynku pracy przydają im się

umiejętności praktyczne wyniesione ze studiów i zajęć praktycznych, czyli ćwiczeń, warsztatów i praktyk chcieliby widzieć więcej w programach. Podkreślają znaczenie zajęć z osobami pracującymi w zawodzie – zajęć z takimi osobami także powinno być więcej w trakcie studiów.

CZĘŚĆ II. WYNIKI BADAŃ Z UDZIAŁEM WYKŁADOWCÓW

1. Wyniki badań w Instytucie Psychologii

1.1. Organizacja i przebieg badania:

Badanie z nauczycielami akademickimi Instytutu Psychologii miało miejsce 9 maja 2018 r. Wzięło w nim udział 10 pracowników naukowo-dydaktycznych Instytutu: 9 doktorów i 1 magister.

1. Jak programy kształcenia realizowane na APS odpowiadają potrzebom zawodowym studentów/absolwentów/pracodawców?

Wszyscy obecni zgodnie odpowiedzieli, że programy raczej odpowiadają potrzebom zawodowym studentów/absolwentów/pracodawców. Wykładowcy zauważyli, że programu nie da się dostosować do wszystkich możliwych miejsc pracy, więc jest on pewnym przybliżeniem tego, co absolwenci będą wykorzystywać w swojej pracy zawodowej. Na przykład po specjalizacji z Wychowania i Kształcenia można pracować w szkole, ale także w kadrach w korporacji, dlatego student musi uzupełniać lub rozszerzać swoją wiedzę w zależności od ścieżki kariery jaką wybierze. Orientacji w wymaganiach pracodawców służą między innymi praktyki studenckie.

2. Jak organizacja kształcenia w APS umożliwia zabezpieczenie potrzeb zawodowych studentów/absolwentów Akademii?

Padają głosy, nieodosobnione, że studentom dziennym trudno pogodzić studiowanie i równoczesne zdobywanie doświadczenia, ponieważ często zajęcia odbywają się we wszystkie

dni tygodnia w środku dnia. Możliwość blokowania (koncentrowania w jednym terminie) zajęć sprzyjała by aktywności zawodowej studentów już w trakcie studiów, co jest jednym z najważniejszych czynników ułatwiających potem znalezienie pracy.

Ewentualne problemy dotyczą także zbyt sztywnych ram programowych. Chodzi o sztywność organizacji kształcenia – studenci powinni w większym zakresie mieć wpływ na wybór przedmiotów ich interesujących, np. modułów czy fakultetów oraz realizacji tych modułów w różnych latach kształcenia, np. przesuwanie modułów z 5 na 4 rok lub z semestru na semestr. To także ułatwiłoby studentom realizację stażów, wolontariatów i pracę.

3. Jak metody pracy dydaktycznej stosowane w procesie kształcenia w APS wpływają na przygotowanie studentów do funkcjonowania w zawodzie?

Niektórzy wykładowcy zwracali uwagę na nie zawsze efektywne wykorzystanie czasu w trakcie zajęć dydaktycznych przez prowadzących z powodu pokrywania się treści w ramach różnych zajęć – warto byłoby w tym zakresie zadbać o lepszą komunikację między wykładowcami. Można by było np. zbudować tzw. "ścieżki przedmiotów" – od treści najbardziej podstawowych do coraz bardziej specjalistycznych w kolejnych semestrach oraz od treści teoretycznych do treści praktycznych.

Należałoby także jasno precyzować studentom do czego przekazywana w trakcie wykładów wiedza może im posłużyć, ponieważ we wcześniejszych latach nauki nie potrafią jeszcze powiązać treści teoretycznych z ich aplikacją (nie wiedzą po co czegoś się uczą).

Poza tym większość wykładowców deklaruje, że bardzo rzadko korzysta z metod biernych w swojej dydaktyce, np. z prezentacji, w trakcie których tylko 1 osoba prezentująca jest zaangażowana. Wykładowcy podkreślali, że starają się stosować zróżnicowane metody, symulacje, projekty, metody warsztatowe, filmy, co uatrakcyjnia zajęcia. Jeden z wykładowców opowiadał o zajęciach, w trakcie których uczy studentów przygotowywania prezentacji – studenci mają bardzo jasne wytyczne jak przygotować dobrą prezentację, a następnie ich praca jest oceniana przez innych studentów. Umiejętność wykonywania dobrych prezentacji jest jedną z kluczowych kompetencji w wielu zawodach.

4. Jaki wpływ na zmiany programowe, organizacyjne i metodyczne mają nauczyciele w Akademii?

Wykładowcy uznali, że ich wpływ na zmiany programowe i kwestie metodyczne jest duży, ale niestety o ile metody pracy mogą zmienić szybko i zależy to tylko od nich jak uczą, to wpływ na zmiany programowe jest odroczone w czasie. Zanim zmiany wejdą w życie nierzadko trzeba odczekać kilka lat. Niewielki natomiast jest wpływ wykładowców na zmiany organizacyjne kształcenia, przede wszystkim liczebności grup, terminy zajęć.

5. Jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne absolwenci APS mogą wykorzystać w pracy zawodowej?

Wykładowcy twierdzą, że absolwenci w pracy zawodowej mogą wykorzystać dosłownie wszystko (wiedzę, umiejętności i kompetencje), co jest im przekazywane w trakcie zajęć. Trudno konkretnie wymienić wszystkie obszary wiedzy czy umiejętności, ponieważ jest to zawarte bardzo szczegółowo w sylabusach do zajęć. Wykładowcy jako jedne z najważniejszych umiejętności i kompetencji uznali znajomość narzędzi komunikacji interpersonalnej, umiejętność pracy z grupą i z jednostką, rozumienie mechanizmów społecznych, czyli umiejętności miękkie. Wskazywano też na umiejętności twarde, takie jak zarządzanie projektami, umiejętności analizy danych, konstrukcji narzędzi psychometrycznych.

Niektórzy uczestnicy spotkania wskazywali na to, że warto byłoby położyć nacisk na budowanie świadomości posiadanego potencjału zawodowego studentów. Wydaje się że mogą czuć się gorsi niż studenci renomowanych uczelni, na których wykładana jest psychologia (Uniwersytet Warszawski, SWPS)

6. Jakiej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych brakuje w pracy zawodowej absolwentom APS

Brakuje świadomości tego jak wiele zostało im przekazane w trakcie studiów i jak wiele umieją/wiedzą.

7. Co mogłoby pomóc absolwentom na rynku pracy?

Budowanie prestiżu uczelni, jeszcze więcej zajęć z praktykami. Aktywizowanie studentów do samodzielnego poszukiwania staży, grantów badawczych, praktyk, wolontariatów czy nawet

pracy, tak by jak najwcześniej byli konfrontowani z rynkiem pracy i by mogli budować swoją ścieżkę kariery.

1.2. Wnioski

Pracownicy naukowo – dydaktyczni Instytutu Psychologii zauważają, że:

1. Programy kształcenia realizowane w APS, co do zasady, odpowiadają potrzebom zarówno studentów, absolwentów jak i pracodawców. Jednocześnie zauważają, że nie jest możliwe dostosowanie programów kształcenia do wszystkich potencjalnych miejsc pracy.
2. Organizacja kształcenia w APS często utrudnia studentom stacjonarnym godzenie studiowania z pracą, która umożliwiłaby im zdobycie doświadczenia.
3. Student powinien mieć większą możliwość indywidualnego wyboru zajęć np. fakultety, moduły, których treść odpowiadałaby jego zainteresowaniom lub była przydatna w pracy zawodowej.
4. Zdarza się, iż czas przeznaczony na realizację zajęć (tzw. godziny kontaktowe) nie zawsze jest w pełni wykorzystywany ze względu na pokrywające się treści poszczególnych przedmiotów.
5. Wykładowcy mają duży wpływ na zmiany programowe i metodyczne. Jednakże o ile wprowadzenie zmian metodycznych możliwe jest w każdym momencie, o tyle –programowych jest zwykle znacznie odroczone w czasie (nawet kilka lat).
6. Nauczyciele akademicy mają niewielki wpływ na zmiany organizacyjne w zakresie kształcenia np. liczebność grup, terminy zajęć.
7. Absolwenci w pracy zawodowej mogą wykorzystać wszystko, co jest im przekazywane podczas zajęć (wiedza, umiejętności, kompetencje społeczne), w szczególności umiejętności miękkie.
8. Studenci psychologii APS mogą czuć się gorsi niż absolwenci psychologii renomowanych uczelni.
9. Studentom może brakować świadomości, jak wiele zostało im przekazane podczas studiów.
10. Istnieje potrzeba większej aktywizacji studentów, uczenia ich samodzielności np. poszukiwanie staży, grantów itp.

2. Wyniki badań w Instytucie Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej

2.1. Organizacja i przebieg badania:

Badanie z nauczycielami akademickimi Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej miało miejsce 16 maja 2018 r. Wzięło w nim udział 10 pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych Instytutu: 4 profesorów, 5 doktorów, 1 magister.

1. Jak programy kształcenia realizowane na APS odpowiadają potrzebom zawodowym studentów/absolwentów/pracodawców?

Osoby uczestniczące w badaniu w przeważającej większości mówiły, że wiedzą, iż pracodawcy wysoko oceniają zarówno studentów (podczas odbywania praktyk) jak i absolwentów APS. Ich dotychczasowe doświadczenia wskazują, że Akademia Pedagogiki Specjalnej ma rolę wiodącą w kształceniu pracowników socjalnych. Pracodawcy chętnie zatrudniają absolwentów uczelni.

Jedna z osób uczestniczących w badaniu odpowiedziała - że w związku z tym, że utrzymuje kontakt z różnego rodzaju instytucjami i organizacjami przy okazji organizacji praktyk studenckich i hospitacji - otrzymuje co roku ok. 2-3 telefonów od potencjalnych pracodawców z pytaniem, czy może polecić absolwenta do pracy.

Tylko jedna osoba powiedziała, że spotyka się z odwrotnymi opiniami na temat studentów i absolwentów APS. Są one negatywne i świadczą o niewystarczającym przygotowaniu do pracy.

2. Jak organizacja kształcenia w APS umożliwia zabezpieczenie potrzeb zawodowych studentów/absolwentów Akademii?

Nauczyciele akademicy biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że program nauczania realizowany na kierunku praca socjalna jest dobry. Studenci mają możliwość kontaktu z praktykami i specjalistami. Jednakże jednocześnie stwierdzają, że studenci mówią im, iż nie czują się przygotowani do pracy. Mają trudności w kontaktach interpersonalnych.

3. Jak metody pracy dydaktycznej stosowane w procesie kształcenia w APS wpływają na przygotowanie studentów do funkcjonowania w zawodzie?

Według badanych powinny być (jeśli to możliwe organizacyjnie) w jak największym stopniu wdrażane metody dydaktyczne pozwalające na samodzielną pracę studenta i kontakt z praktyką. Przede wszystkim należy stosować metody aktywizujące takie jak: projekt, hospitacje, drama, studium przypadku, dyskusja panelowa.

4. Jaki wpływ na zmiany programowe, organizacyjne i metodyczne mają nauczyciele w Akademii?

Wszyscy uczestnicy badania zgodnie wyrazili opinię, że wykładowcy mają znikomy wpływ na zmiany programowe i organizacyjne. Natomiast mają autonomię we wprowadzaniu modyfikacji metodycznych swoich zajęć. Odpowiedzieli, że programy są modyfikowane bez wiedzy i akceptacji wykładowców. Nazwy przedmiotów są zmieniane bez zgody osób je prowadzących. Bez wiedzy wykładowców poszczególne przedmioty przenoszone są na inny etap studiów. Jeden z wykładowców zauważył, że ten sam przedmiot raz jest realizowany na pierwszym roku, raz- na trzecim.

Jeden z respondentów podkreślił, że jest nawet problem z przeniesieniem przedmiotu z semestru na semestr.

Inny – podkreślił, że na świecie przyjęte jest wprowadzanie praktyków do procesu nauczania. W Polsce ta idea nie jest stosowana. Praktycy nie mają wpływu na treści programowe realizowane na danym kierunku studiów. Mogliby oni pomóc w przygotowaniu studentów do pracy.

Wykładowcy zwracają też uwagę na dysproporcję w godzinach kontaktowych danego przedmiotu pomiędzy studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi.

Respondenci zauważyli problem zaniku indywidualności wykładowców. Jego przyczynę upatrują w zbyt dużej standaryzacji krajowej.

5. Jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne absolwenci APS mogą wykorzystać w pracy zawodowej?

Uczestnicy badania byli zdania, że w zakresie kompetencji społecznych absolwenci uczelni powinni umieć wykorzystać przede wszystkim odpowiedzialność i savoir vivre.

6. Jakiej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych brakuje w pracy zawodowej absolwentom APS?

Uczestnicy badania zgodnie uznali, że absolwentom najbardziej brakuje:

- kultury języka polskiego;
- akademickiego savoir vivre;
- znajomości języków obcych.

Jeden z uczestników badania zaproponował, że powinny być wprowadzone zajęcia z savoir vivre dla studentów.

Inny respondent zasugerował, iż w związku z tym, że żyjemy w kraju katolickim powinny być na uczelni realizowane zajęcia z niereligijnej lektury biblii. Każdy powinien znać treść tego dzieła.

7. Co mogłoby pomóc absolwentom na rynku pracy?

Zdaniem nauczycieli akademickich absolwentom APS na rynku pracy mogło by pomóc więcej szeroko rozumianej praktyki podczas studiów oraz nawiązywanie umów o współpracy z organizacjami i instytucjami, które mogły zatrudniać absolwentów.

2.2. Wnioski

Pracownicy naukowo – dydaktyczni Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej, dostrzegli, że:

1. Absolwenci kierunku praca socjalna realizowanego w APS są dobrze oceniani przez pracodawców zarówno w trakcie realizacji praktyk studenckich jak i pracy zawodowej.

2. Program nauczania realizowany na kierunku praca socjalna jest dobry i dostosowany do wymogów rynku pracy (możliwość kontaktu z praktykami i specjalistami).
3. Sami studenci nie zawsze czują się dobrze przygotowani do pracy.
4. Istnieje potrzeba wdrażania w jak największym zakresie metod dydaktycznych pozwalających na samodzielną pracę studenta i kontakt z praktyką.
5. Wykładowcy mają znikomą wpływ na zmiany programowe i organizacyjne. Wyrazili opinię, że programy są modyfikowane bez ich wiedzy.
6. Nauczyciele akademicy mają wpływ na dobór i modyfikację metod nauczania.
7. Brak udziału praktyków w tworzeniu programów nauczania.
8. Dysproporcja w godzinach kontaktowych danego przedmiotu pomiędzy studiami stacjonarnymi i niestacjonarnymi.
9. Zbyt duża standaryzacja krajowa systemu szkolnictwa wyższego.
10. Studentom i absolwentom najbardziej brakuje: kultury języka polskiego, zasad savoir vivre, znajomości języków obcych.
11. Studentom i absolwentom w znalezieniu pracy pomogłoby zwiększenie kontaktu z praktyką podczas studiów.

3. Wyniki badania w Instytucie Socjologii

3.1. Organizacja i przebieg badania:

W badaniu wzięły udział dwie osoby będące pracownikami naukowo - dydaktycznymi Instytutu Filozofii i Socjologii: dr hab. prof. APS oraz doktor.

1. Jak programy kształcenia realizowane w APS odpowiadają potrzebom zawodowym studentów/ absolwentów/ pracodawców Akademii?

Nauczyciele akademicy twierdzą, że wielu studentów – absolwentów socjologii – pracuje jako badacze zarówno w sektorze publicznym jak i prywatnym. Programy kształcenia realizowane w APS odpowiadają potrzebom zawodowym absolwentów APS, a więc tym samym ich pracodawcom.

2. Jak organizacja kształcenia w APS umożliwia zabezpieczenie potrzeb zawodowych studentów/ absolwentów Akademii?

Nauczyciele akademicy wskazują na pozytywną ich zdaniem rolę praktyk zawodowych, a także na dobrze według nich ułożony program zajęć, w którym jest dużo przedmiotów praktycznych, rozwijających konkretne umiejętności.

3. Jak metody pracy dydaktycznej stosowane w procesie kształcenia w APS wpływają na przygotowanie studentów do funkcjonowania w zawodzie?

Nauczyciele akademicy wskazują na wpływ zajęć praktycznych, dzięki którym studenci mogą rozwijać praktyczne umiejętności oraz na wpływ zajęć z etyki (zwłaszcza z etyki zawodowej), podczas których studenci rozważają określone dylematy moralne związane z pracą zawodową.

4. Jaki wpływ na zmiany programowe, organizacyjne i metodyczne mają nauczyciele w Akademii?

Nauczyciele akademicy APS mają, zdaniem pytanych, wpływ na zmiany programowe, organizacyjne i metodyczne za pośrednictwem Komisji Dydaktycznej, w której dyskutuje się nad kształtem programów nauczania w APS.

5. Jaką wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne absolwenci APS mogą wykorzystać w pracy zawodowej?

Zdaniem pytanych w pracy zawodowej absolwenci APS mogą wykorzystać przede wszystkim wiedzę socjologiczną oraz umiejętności i kompetencje uzyskane na takich zajęciach, jak metodologia nauk, logika, statystyka oraz na wielu specjalizacjach.

6. Jakiej wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych brakuje w pracy zawodowej absolwentom APS?

Pytani nauczyciele akademicy APS wskazują na niski poziom znajomości języków obcych. Nauczyciele akademicy APS dostrzegają również brak identyfikacji z APS

oraz wskazują na niski poziom wykształcenia ogólnego, powodujący brak zrozumienia przez absolwentów APS otaczającej ich rzeczywistości.

7. Co mogłoby pomóc absolwentom APS na rynku pracy?

Według nauczycieli akademickich APS pomocne byłyby dodatkowe zajęcia z języków obcych, zachęcanie do udziału w naukowych wyjazdach zagranicznych (np. w ramach programu Erasmus czy wyjazdy na międzynarodowe konferencje naukowe).

3.2. Wnioski

Pracownicy naukowo – dydaktyczni Instytutu Filozofii i Socjologii stwierdzili, że:

1. Programy kształcenia realizowane na kierunku socjologia są dobre. Odpowiadają potrzebom studentów, absolwentów i pracodawców.
2. Potrzeby zawodowe studentów są zabezpieczane głównie poprzez realizację praktyk studenckich oraz dużą ilość przedmiotów praktycznych.
3. Nauczyciele akademicy mają duży wpływ na zmiany programowe, organizacyjne i metodyczne procesu kształcenia.
4. Absolwenci socjologii mogą wykorzystać w pracy przede wszystkim wiedzę socjologiczną oraz umiejętności i kompetencje w zakresie metodologii nauk, logiki i statystyki.
5. Studenci wykazują niski poziom znajomości języków obcych oraz wykształcenia ogólnego.
6. Studentom na rynku pracy mogły by pomóc dodatkowe zajęcia z języków obcych oraz udział w wyjazdach zagranicznych.
7. Studenci często nie identyfikują się z APS.

4. Wnioski końcowe z badania wykładowców WSNS

1. Pracownicy naukowo dydaktyczni wszystkich trzech instytutów Wydziału Stosowanych Nauk Społecznych dobrze oceniają programy nauczania realizowane na poszczególnych kierunkach. Uważają, że, co do zasady, odpowiadają one potrzebom studentów, absolwentów i pracodawców.

2. Wszyscy uczestnicy badania są zdania, że wykładowcy mają duży wpływ na stronę metodyczną realizowanych zajęć.
3. Występują różnice pomiędzy przedstawicielami poszczególnych instytutów w ocenie wpływu nauczycieli akademickich na zmiany programowe i organizacyjne. W opinii respondentów z Instytutu Psychologii wykładowcy mają duży wpływ na zmiany programowe jednak niewielki na modyfikacje w zakresie organizacyjnym. Pracownicy Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej uważają, że mają znikomy wpływ zarówno na zmiany programowe jak i organizacyjne. Odmienną opinię wyrazili przedstawiciele Instytutu Filozofii i Socjologii, według których wpływ ten w na obu płaszczyznach jest duży.
4. Zdaniem przedstawicieli wszystkich badanych instytutów na rynku pracy duże znaczenie ma przygotowanie praktyczne studentów. Respondenci z Instytutu Psychologii dostrzegli, że organizacja zajęć często utrudnia studentom studiów stacjonarnych godzenie nauki ze zdobywaniem doświadczenia praktycznego. Przedstawiciele Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej podkreślają potrzebę wprowadzania do procesu kształcenia (na wszystkich płaszczyznach) praktyków i specjalistów. Natomiast według uczestniczących w badaniu osób reprezentujących Instytut Filozofii i Socjologii uwzględnione w programie nauczania zajęcia praktyczne oraz praktyki studenckie zabezpieczają potrzeby zawodowe studentów.
5. Zdaniem badanych studenci w trakcie pracy zawodowej mogą wykorzystać w zasadzie wszystko, co zostało im przekazane podczas toku studiów, chociaż nie zawsze mają tego świadomość. Przedstawiciele Instytutu Psychologii dostrzegli ponadto potrzebę zwiększania aktywności samych studentów, przyznanie im większej samodzielności w doborze zajęć oraz większe zaangażowanie w poszerzanie wiedzy. Pracownicy Instytutu Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej sukces absolwentów na rynku pracy upatrują we wdrażaniu w jak największym zakresie metod dydaktycznych pozwalających na samodzielną pracę studenta i kontakt z praktyką.
6. Niepokojące jest spostrzeżenie reprezentantów dwóch z trzech badanych instytutów (Instytut Profilaktyki Społecznej i Pracy Socjalnej oraz Instytut Filozofii i Socjologii), że trudności studentów i absolwentów APS na rynku pracy wynikają z niskiej znajomości języków obcych. Zaobserwowany stan rzeczy jest zastanawiający ze względu na obecną realizację nauki języka obcego przez cały proces kształcenia. Ponadto według wykładowców reprezentujących IPSiPS studentom brakuje również

znajomości zasad savoir vivre oraz kultury języka polskiego. Natomiast respondenci z IFiS zwracają uwagę na niski poziom wykształcenia ogólnego słuchaczy.

7. Na uwagę zasługuje opinia przedstawicieli Instytutu Psychologii, że studenci i absolwenci APS mogą czuć się gorsi od studentów i absolwentów renomowanych uczelni, na których wykładania jest psychologia.
8. Istotne w procesie kształcenia i przygotowywania do pracy zawodowej jest również spostrzeżenie przedstawicieli Instytutu Filozofii i Socjologii, że studenci nie utożsamiają się z macierzystą uczelnią.
9. Według pracowników WSNS studentom mogłyby ułatwić znalezienie pracy m.in. dodatkowe zajęcia z języków obcych, większy kontakt z praktyką podczas studiów, udział w wyjazdach zagranicznych (w trakcie studiów) oraz większa aktywność i samodzielności np. poszukiwanie staży, grantów itp.

5. Rekomendacje wykładowców WSNS

1. Modyfikacja organizacji zajęć. Podjęcie prób tworzenia bloków zajęciowych i kumulacji zajęć w celu pozostawienia studentom studiów stacjonarnych wolnych dni, podczas których mogliby nabywać doświadczenia np. na rynku pracy, w ramach wolontariatu.
2. Uelastycznienie organizacji kształcenia zarówno po stronie studentów (zwiększenie samodzielności studentów w doborze zajęć zgodnych z ich zainteresowaniami np. w ramach modułów, fakultetów) jak i po stronie wykładowców (możliwość przenoszenia przedmiotów na inny semestr, konsultowanie wszelkich zmian np. dotyczących nazwy przedmiotu, liczby godzin z osobą prowadzącą).
3. Zwiększenie komunikacji pomiędzy wykładowcami prowadzącymi zajęcia na tym samym kierunku studiów oraz kontynuowania nauki w ramach studiów uzupełniających w celu uzgadniania treści realizowanych podczas zajęć. Należy dążyć do eliminowania sytuacji, w których treści poszczególnych zajęć się powtarzają.
4. Jasne precyzowanie studentom zastosowania w praktyce wiedzy przekazywanej podczas wykładów. Studenci powinni wiedzieć po co uczą się konkretnych rzeczy, dzięki czemu będą mieli większą motywację do jej przyswajania i pogłębiania.
5. Przyspieszenie procesu wprowadzania zmian programowych zaproponowanych przez nauczycieli akademickich.

6. Podjęcie działań mających na celu budowanie świadomości posiadanego potencjału zawodowego studentów.
7. Zwiększenie kontaktu studentów z praktyką podczas studiów oraz wprowadzanie aktywizujących metod nauczania.
8. Umożliwienie wpływu praktyków i specjalistów na treści programowe realizowane na danym kierunku studiów.
9. Wprowadzenie dodatkowych zajęć z języków obcych oraz akademickiego savoir vivre.
10. Nawiązywanie umów o współpracy z organizacjami i instytucjami, które mogły zatrudniać absolwentów.
11. Podejmowanie działań, dzięki którym studenci w większym stopniu utożsamiliby się z uczelnią.

Podsumowanie wyników badań absolwentów i wykładowców

Celem badań było poznanie mocnych i słabych stron kształcenia praktycznego w APS w odniesieniu do potrzeb rynku pracy. Badania miały odpowiedzieć na pytanie, co o kształceniu w APS i jego przydatności na rynku pracy mówią absolwenci i nauczyciele Akademii? Okazało się, że kształcenie studentów na Wydziale Stosowanych Nauk Społecznych ma szereg mocnych stron w odniesieniu do pozyskiwanej po studiach pracy. Zdiagnozowano także, szczególnie na podstawie wypowiedzi wykładowców, kilka obszarów problemowych.

Mocne strony:

1. Absolwenci Psychologii i Pracy Społecznej po studiach pragną pracować w zawodzie, aktywnie szukają takiej pracy i ostatecznie znakomita większość pracę zgodną z kierunkiem studiów znajduje.
2. Absolwenci znajdują pracę dość szybko (w zawodzie lub poza zawodem), w ciągu kilku miesięcy i tylko pojedyncze osoby pozostają bezrobotne (dosłownie 2 osoby).
3. Podejmowana praca zwykle cechuje się stabilnością – absolwenci w większości zatrudniani są na umowy o pracę, zwykle w instytucjach budżetowych.

4. Absolwenci w swojej pracy przede wszystkim wykorzystują umiejętności społeczne nabyte na studiach, ale także umiejętności praktyczne i wiedzę (szczególnie chętnie absolwenci Psychologii i Pracy Socjalnej)
5. Większość absolwentów Psychologii i Pracy socjalnej poleciłaby studia na APS zainteresowanym osobom, co wskazuje na dobrą jakość studiów.
6. Także zdaniem wykładowców programy studiów odpowiadają wymaganiom rynku pracy.
7. Często stosowane aktywizujące i kształcące umiejętności metody pracy dydaktycznej (szczególnie zajęcia ćwiczeniowe, warsztatowe) zdaniem zarówno wykładowców jak i absolwentów najlepiej przygotowywały studentów do przyszłej pracy.

Słabe strony

1. Z uwagi na to, że większość osób pracuje w państwowych instytucjach – część absolwentów nie jest zadowolona z zarobków.
2. Większość absolwentów Socjologii nie szuka pracy w zawodzie w związku z czym nie pracują oni następnie w zawodzie i nie wykorzystują wiedzy i umiejętności nabytych na studiach oraz prawdopodobnie też z tego powodu ich ocena przydatności studiów w aktualnej pracy nie jest wysoka.
3. Nadal zbyt mało jest zajęć praktycznych (w tym zajęć z osobami czynnymi zawodowo), należałoby też zwiększyć współpracę z instytucjami mogącymi zatrudniać absolwentów.
4. Wykładowcy zgłaszają trudności w kwestiach organizacyjnych – planowania zajęć, elastyczności grafiku, ale także elastyczności samego programu studiów.
5. Niewystarczająca jest wiedza studentów odnośnie ścieżek kariery i możliwości zastosowania zdobywanej wiedzy w praktyce.
6. Należałoby pracować nad identyfikacją studentów z uczelnią i niewykorzystywaniem w pełni swojego potencjału (brak wiary we własne możliwości)

Pomimo, powyżej sformułowanych słabych stron WSNS, studia na Wydziale, ogólnie rzecz ujmując, dobrze przygotowują do aktywności na rynku pracy, o czym przede wszystkim świadczą statystyki skuteczności znajdowania pracy w zawodzie. Wyniki te można by było jednak poprawić, szczególnie dla absolwentów Socjologii.